

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยศิลปากร

โดย

นางสาววิชุดา เขียวชะอุ่ม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยศิลปากร

โดย
นางสาววิชุดา เขียวชะอุ่ม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโท

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

INTERNAL SUPERVISION IMPLEMENTATION
IN THAPLUANG – JANGNGAM SCHOOL NETWORK

A Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวง แจ่งงาม
โดย	วิษชุดา เขียวชะอุ่ม
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

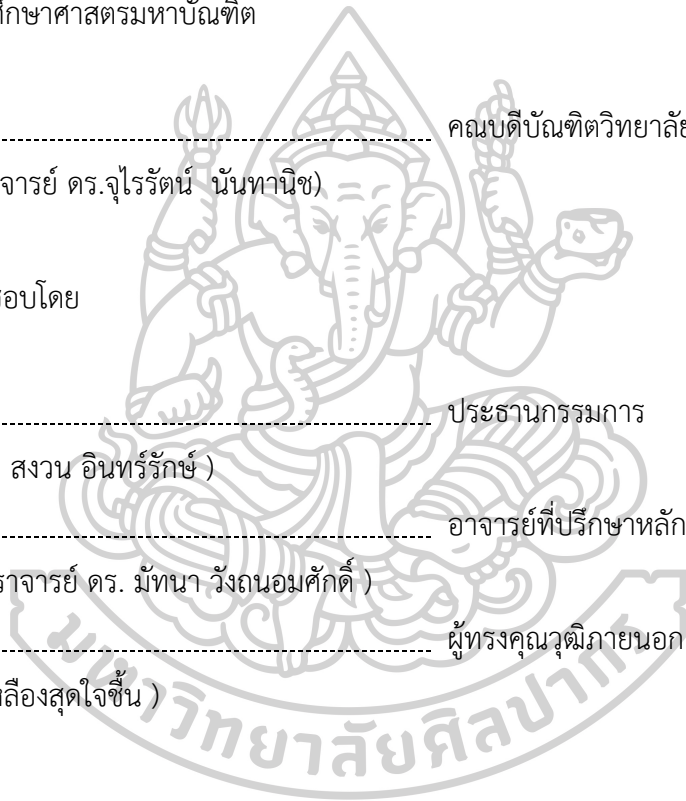
..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ดร. เกชา เหลืองสุคติใจชื่น)

58252388 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

นางสาว วิชชุดา เขียวชะอุ่ม: การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วังถนอมศักดิ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม ประชากรที่ศึกษาคือ โรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม จำนวน 12 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 12 คน ครูผู้สอน จำนวน 12 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ตามแนวคิดของกลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross - Gordon) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่ม ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการช่วยเหลือครูโดยตรง ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพและด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม ในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายและแนวการปฏิบัติที่ชัดเจน 2) การส่งเสริมให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการทำงาน และ 4) การส่งเสริมการนำวิจัยเชิงปฏิบัติในชั้นเรียนมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

58252388 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : INTERNAL SUPERVISION IMPLEMENTATION

MISS WICHUDA KEAWCHAUM : INTERNAL SUPERVISION IMPLEMENTATION IN THAPLUANG – JANGNGAM SCHOOL NETWORK THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR MATTANA WANGTHANOMSAK, Ph.D.

The purposes of this research were to know 1) internal supervision implementation in Thapluang – Jangngam School Network 2) development guidelines for internal supervision implementation in Thapluang – Jangngam School Network. The population comprised 12 schools, 2 respondents from each school, a school administrator or an acting school administrator and a teacher. There were 24 respondents. The research instrument were questionnaire and structured interview concerning internal supervision implementation according to Gickman, Gordon and Ross - Gordon. The statistical used to analyze the data were frequency (f), percentage (%), arithmetic mean (μ), standard deviation (S.D.) and content analysis.

The findings of this research were as follows:

1. The internal supervision implementation in Thapluang – Jangngam School Network, collectively and individually, was at a high level. Ranking from the highest to the lowest mean as follow: group development, curriculum development, direct assistance to teachers, professional development and action research.

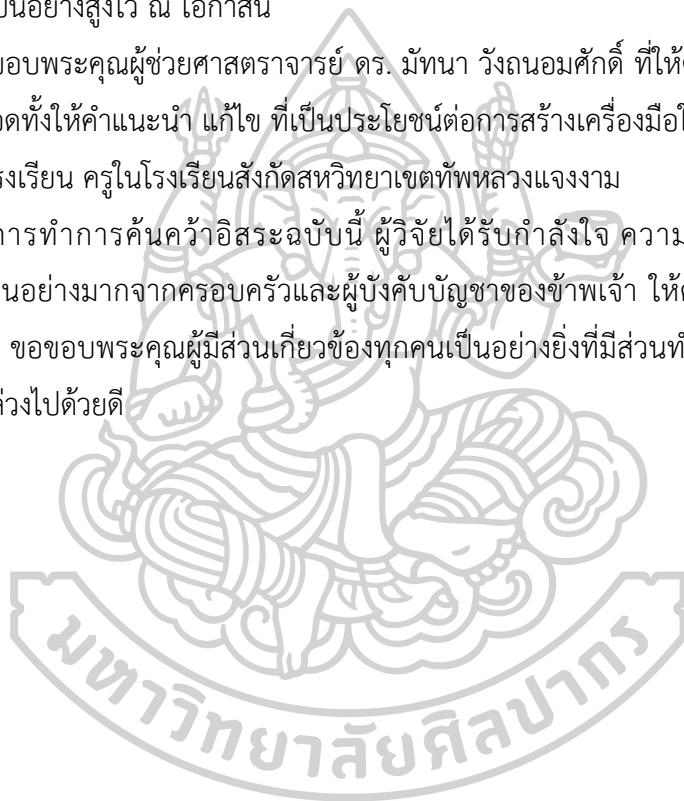
2. The development guidelines for internal supervision implementation in Thapluang – Jangngam School Network about action research were 1) policy and process formulation 2) enhancing action research training 3) work participation and 4) applying action research in teaching process.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ อาจารย์ ดร. สงวน อินทร์รักษ์ ประธานกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ และอาจารย์ ดร. เกชา เหลืองสุตใจชื่น ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำในการปรับปรุงการค้นคว้าอิสระจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ ตลอดจนให้คำแนะนำ แก้ไข ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ครูในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ในการทำการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือ การดูแลและแรงผลักดันเป็นอย่างมากจากครอบครัวและผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้า ให้คำปรึกษาและอยู่เคียงข้าง ผู้วิจัยอยู่เสมอ ขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเป็นอย่างยิ่งที่มีส่วนทำให้งานวิจัยเรื่องนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

วิษชุดา เขียวชะอุ่ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ข้อคำถามของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบข่ายเชิงทฤษฎีสรุปของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	13
การนิเทศภายในโรงเรียน.....	13
ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน.....	13
จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน.....	15
หลักการนิเทศภายในโรงเรียน.....	17
รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน.....	18
กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน.....	20

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	26
การนิเทศการศึกษาตามแนวคิดกลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon).....	31
การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (direct assistance to teachers).....	31
การพัฒนาการทำงานกลุ่ม (group development).....	35
การพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development).....	38
การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development).....	41
การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (action research).....	44
ข้อมูลของโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรีเขต 3.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
งานวิจัยภายในประเทศ.....	47
งานวิจัยต่างประเทศ.....	53
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	56
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	56
ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย.....	56
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย.....	56
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย.....	57
ระเบียบวิธีวิจัย.....	57
แผนแบบของการวิจัย.....	57
ประชากรที่ศึกษา.....	58
ผู้ให้ข้อมูล	58
ตัวแปรที่ศึกษา.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	62
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	64
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	64
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทวิทยาเขตที่พหลวงแจรงงงม	66
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน.....	72
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	74
การอภิปรายผล.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	79
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	79
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	81
รายการอ้างอิง.....	82
ภาคผนวก.....	87
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และรายชื่อสถานศึกษา.....	88
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง.....	91
ประวัติผู้เขียน.....	97

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและผู้ให้ข้อมูล.....	58
ตารางที่ 2 สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	65
ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศ ภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยษาเขตที่พหลวงแฉงงาม โดยภาพรวม.....	66
ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศ ภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยษาเขตที่พหลวงแฉงงาม ด้านการช่วยเหลือครู โดยตรง	67
ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศ ภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยษาเขตที่พหลวงแฉงงาม ด้านการพัฒนา การทำงานกลุ่ม	68
ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศ ภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยษาเขตที่พหลวงแฉงงาม ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ....	69
ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศ ภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยษาเขตที่พหลวงแฉงงาม ด้านการพัฒนาหลักสูตร.....	70
ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศ ภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยษาเขตที่พหลวงแฉงงาม ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียน	71

บทที่ 1

บทนำ

หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศเข้าสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่แล้วนั้นให้เกิดความเข้มแข็งและมีพลังที่แข็งแกร่งและเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง ให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็งสามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต¹ ตามที่นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 โดยเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบและกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เร่งปรับระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีการประสานสัมพันธ์กับเนื้อหา ทักษะ และกระบวนการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตรและการสอน การพัฒนาทางวิชาชีพและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ยุกระดับความเข้มแข็งมาตรฐานวิชาชีพครู และผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการ และเป็นผู้นำทางวิชาการ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนสร้างความมั่นใจและไว้วางใจ ส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดกับนักเรียน ที่สอดคล้องกับวิชาชีพ² พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการพัฒนากการศึกษาของกระทรวงฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 (กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554), 1.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2560. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2559), 2.

การศึกษาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการปฏิบัติอย่างหลากหลาย ประกอบด้วย การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ดังนั้น เพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุผลตามเป้าหมาย ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษา พัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การบริหาร การเรียนการสอนและการนิเทศการศึกษาที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องควบคู่กันไป³

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ คือการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นปัจจัยส่งเสริมพลังแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจากความร่วมมือของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนที่มีการดำเนินงานนิเทศที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ย่อมก่อให้เกิดศักยภาพเชิงบริหารและเชิงวิชาการที่สูง ก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานด้านการศึกษาได้⁴ นโยบายของรัฐบาลได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อันเป็นเงื่อนไขสู่การพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันที่จะเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานและสร้างรายได้ นำประเทศให้อยู่รอดจากระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลาโดยยึดหลักว่า การศึกษาสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ ฉะนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนระบบการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปตามระบบการศึกษา ผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียน จึงจำเป็นต้องได้รับความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเป็นอยู่ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาครูอาจารย์ในด้านวิชาการและช่วยให้งานวิชาการก้าวหน้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นคือ การนิเทศการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูผู้นิเทศและครูอาจารย์ในโรงเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน⁵

³ กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552), 1.

⁴ สุรศักดิ์ ปาเฮ, “การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน,” **วารสารวิชาการ** 5, 8 (สิงหาคม 2545): 25-31.

⁵ สัจจ อูทรานันท์, **การนิเทศการศึกษา : หลักการทฤษฎีและปฏิบัติ** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530), 1-12.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การนิเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานทุกระดับ ซึ่งภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารก็คือ การนิเทศโดยเฉพาะการนิเทศการสอนของครูใหม่ให้มีการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพราะการนิเทศมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะในบางครั้งแม้ครู อาจารย์จะได้อาศัยความสามารถในการจัดกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ก็ตาม อาจจะมีบางสิ่งบางอย่างที่อาจจะยังขาดตกบกพร่องซึ่งทำให้การสอนขาดความสมบูรณ์ ดังนั้น หากมีบุคคลอื่นได้ชี้แนะแนะนำหรือให้ความช่วยเหลือก็อาจย่อมเกิดผลดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนภาพการสอนของครูและเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนในการพัฒนาการศึกษา การสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโรงเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยังเป็นการสร้างความตระหนักให้กับครูถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอนอีกด้วย นอกจากนี้ยังมุ่งให้เกิดความร่วมมือและประสานงานกันภายใต้ระบบการบริหารงานของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เพื่อควบคุมมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ⁶ การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้โรงเรียน โดยเฉพาะครูซึ่งเป็นผู้สอนหลักในระบบการศึกษาสำหรับจุดมุ่งหมายของการนิเทศ คือ ต้องการปรับปรุงการสอนของครูให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น องค์ประกอบของการนิเทศประกอบด้วย การช่วยเหลือครูโดยตรงให้มีการปรับปรุงการสอนด้วยตัวของครูอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม โดยการวางแผนการแก้ปัญหาและกำหนดเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน การพัฒนาหลักสูตรโดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนในการพัฒนาการศึกษา ต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการจัดกิจกรรมในโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นกระบวนการของการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยเฉพาะผู้นิเทศต้องมีความรู้ประสบการณ์และทักษะต่าง ๆ ในการนิเทศและการสนับสนุนจากผู้นิเทศและผู้บริหารเช่นกัน⁷ การนิเทศมีหลักการชัดเจนโดยยึดหลักประชาธิปไตยโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความสามารถเชิงสร้างสรรค์ ทั้งทางด้านความคิดเห็น และการกระทำ ใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจแก่

⁶ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, **การปฏิรูปการศึกษาการเรียนรู้ใฝ่เรียนสำคัญที่สุด** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2549), 29.

⁷ สุรศักดิ์ ปาเฮ, “การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน,” **วารสารวิชาการ** 5, 8 (สิงหาคม 2545): 25-31.

ผู้ปฏิบัติงานทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นในที่สุดผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการ ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน โดยการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานรวมทั้ง เสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ให้ครูสามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของหลักสูตรด้วยเทคนิควิธีการหลากหลาย การดำเนินงานนิเทศนั้นประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและครูที่ได้รับการมอบหมายให้ดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจประสานงาน และใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนกระทำ ได้หลาย รูปแบบ การที่ผู้บริหารจะเลือกใช้รูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียนนั้น ๆ เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับครูย่อมรู้สภาพปัญหาและความต้องการของบุคลากรภายในเป็นอย่างดี⁸ ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จะต้องใช้การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพทั้งด้านบริหาร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การนิเทศการศึกษาจึงเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ที่จะมุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน เพราะเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เอื้อต่อความสำเร็จทางการเรียนของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงความรู้ เจตคติ ซึ่งเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมส่วนบุคคล จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน คือ มุ่งพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้ความสามารถในการพัฒนางานปฏิบัติงานซึ่งหมายถึงการเรียนการสอนโดยปรับปรุงเทคนิควิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ⁹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ได้จัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้คณะผู้นิเทศและบุคลากรทางการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนที่รับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย ซึ่งจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนิเทศอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้งต่อ 1 โรงเรียนตามนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งใช้วิธีการดำเนินการนิเทศ เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน การตรวจสอบเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา เอกสารการดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้และครูมีผลการจัดกิจกรรม

⁸ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การนิเทศการสอน**. (กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ, 2548), 1.

⁹ สุทธนู ศรีไสย, **หลักการนิเทศการศึกษา**. (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549), 25.

พัฒนาผู้เรียน การประชุมชี้แจง ให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับผลการนิเทศ กำกับ ติดตาม การส่งเสริมพัฒนาระบบการนิเทศและผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และการสังเกตการสอน ทั้งนี้เพื่อ ส่งเสริมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพการนิเทศภายในโรงเรียนให้เข้มแข็งและสนับสนุนเครือข่ายของ เขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียนและพัฒนาประสิทธิภาพผู้บริหาร ครูผู้สอนสู่ความเป็นมืออาชีพ¹⁰

ปัญหาของการวิจัย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ประเมิน คุณภาพภายนอกของโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนหลายแห่งยังคงละเลยการนิเทศภายในโรงเรียน อย่างสิ้นเชิง โรงเรียนบางแห่งยังไม่มีข้อมูลการนิเทศภายในโรงเรียนและดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนยังไม่เห็นสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนเท่าที่ควร ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านการนิเทศภายในโรงเรียนในการ ประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา¹¹ ปัญหาหลัก อีกประการหนึ่ง คือการนิเทศการศึกษาที่ไม่ทั่วถึงและขาดคุณภาพ การนิเทศจากองค์กรภายนอก ปฏิบัติได้ไม่ทั่วถึง จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในโรงเรียนจากผู้บริหารและครู ในการให้ความ ช่วยเหลือ แนะนำแนวทางเกี่ยวกับจัดการเรียนการสอน การร่วมกันพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพสังคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 ได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการศึกษา พบว่ากระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ขาดความต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนเองไม่ตรงกับที่จะ นำไปใช้ในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาในเขตเมืองกับเขตชนบทยังมีความแตกต่างกันในด้านความ พร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา เช่น จำนวนครู วัสดุครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอน งบประมาณ

¹⁰ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, “แผนการนิเทศ ติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560,” 20 ตุลาคม 2559.

¹¹ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), **บทสรุป สำหรับผู้บริหารผลสะท้อนจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก พ.ศ. 2544-2548** (กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา, 2549), 18.

เป็นต้น¹² จากรายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประกันคุณภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ มาตรฐานตัวชี้วัดและหลักสูตรของสถานศึกษาที่กำหนด การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาแต่ละโรงเรียนยังไม่ชัดเจนเรื่องโครงสร้างเวลาเรียนและยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงทำให้การจัดการศึกษายังไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนแต่ยังขาดความต่อเนื่องในการร่วมกันชี้แจงปัญหาต่าง ๆ ที่พบในการบริหารงาน การพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ครูผู้สอนละเลยการนำสื่อนวัตกรรม วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมาใช้ที่เหมาะสม เนื่องจากครูผู้สอนยังไม่มี ความชำนาญในการจัดทำสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ และวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ดำเนินงานจัดอบรมผู้บริหารและครูผู้สอนในการพัฒนาวิชาชีพ เช่น การศึกษาดูงานด้านการบริหารงานในโรงเรียน การศึกษาดูงานการจัดการเรียนการสอนของครู การจัดอบรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระ รวมถึงกำหนดนโยบาย มาตรการและแนวทางการดำเนินการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2560 เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นคู่มือและแนวทางดำเนินงานในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนสังกัด สหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงามยังมีข้อจำกัดและบริบทของโรงเรียนที่แตกต่างกันค่อนข้างมากและเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน เช่น การขาดแคลนบุคลากรครูหรือผู้บริหาร การจัดหรือพัฒนา หลักสูตรของสถานศึกษา จัดการเรียนการสอน รวมถึงการนิเทศภายในโรงเรียนหรือโรงเรียนส่วนมาก เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและรวมถึงสภาพเศรษฐกิจของชุมชน เป็นต้น จึงเป็นปัญหาอุปสรรคในการ พัฒนาการศึกษให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใน โรงเรียนแล้ว พบว่าปัญหา ผู้บริหารและครูยังไม่สามารถนำระบบการนิเทศภายในมาพัฒนาอย่างมี ประสิทธิภาพ ครูยังไม่สามารถนำความรู้และทักษะมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนไม่เต็มตามศักยภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียนไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือผู้สนับสนุน ด้วยสภาพการ จัดการการศึกษาดังกล่าว จึงควรมีการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จทั้ง ในด้านการจัดระบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูที่สอดคล้องกับ

¹² สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, “แผนการนิเทศ ติดตาม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560,” 20 ตุลาคม 2559.

บริบทของสังคมและท้องถิ่นรวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร¹³

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม ทั้งนี้เนื่องมาจากการนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการบริหารในโรงเรียน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการดำเนินงานนิเทศ หากไม่ดำเนินการอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน การดำเนินงานนิเทศจึงเป็นการพัฒนาบุคลากรและพัฒนางานในโรงเรียนเพื่อให้ครูได้มีความรู้ความสามารถ นำนวัตกรรมใหม่ ๆ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้ในการปฏิบัติภารกิจหลัก คือ การจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยอยู่ในฐานะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในดำเนินงานเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัยและสามารถตอบปัญหาดังกล่าวได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องและสนองต่อวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามเพื่อสำหรับงานวิจัยไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานทางการวิจัยไว้ดังนี้
การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม อยู่ในระดับปานกลาง

¹³ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, “รายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา,” 18 กันยายน 2560.

ขอบข่ายเชิงทฤษฎีสรุปของการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเชิงระบบ (systems approach) ของ ลูเนนเบิร์กและออสเตน (Lunenburg and Ornstein) ที่ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นองค์การที่มีลักษณะเป็นระบบเปิด ระบบหนึ่งที่มีองค์ประกอบซึ่งสัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายขององค์กรร่วมกัน ชุดองค์ประกอบดังกล่าวมี 5 ประการดังนี้ 1) ปัจจัยป้อนเข้า (inputs) 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (transformational process) 3) ปัจจัยป้อนออก (outputs) 4) ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และ 5) สภาพแวดล้อม (environment) ซึ่งปัจจัยป้อนเข้าในการจัดการศึกษามี 4 ประการ ประกอบด้วย 1) การจัดการ (management) 2) บุคลากร (man) 3) งบประมาณ (money) และ 4) วัสดุอุปกรณ์ (materials) ซึ่งปัจจัยป้อนเข้าเหล่านี้จะถูกแปรเปลี่ยนโดยกระบวนการขององค์กรมี 3 ประการ ประกอบด้วย 1) การบริหาร 2) การนิเทศ และ 3) การจัดการเรียนการสอน จนเกิดเป็นปัจจัยป้อนออกหรือผลผลิตอันเกิดจากกระบวนการที่มีคุณภาพ นั่นคือประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร¹⁴ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสภวิทยเขต ทพหลวงแจรงาม ซึ่งมีนักวิชาการกล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้หลายท่าน เช่น ไฉน ยังล่อ กล่าวว่าการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน โดยใช้ขั้นตอนกระบวนการในการนิเทศภายในเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอันจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง¹⁵ เอนก ส่งแสง กล่าวว่าการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การนิเทศที่อาศัยบุคลากรในโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่โรงเรียนคัดเลือกและแต่งตั้งขึ้น โดยทำงานร่วมกับครู ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด¹⁶ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์

¹⁴ Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational administration: Concepts and practices**, 6th ed. (Belmont, CA: Wadworth/Cengage Learning, 2012), 21 -22.

¹⁵ ไฉน ยังล่อ. “การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), 10.

¹⁶ เอนก ส่งแสง, **หลักการนิเทศการศึกษา** (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550), 136.

และสังคมให้ตามวัยและเต็มศักยภาพโดยความร่วมมือของบุคคลากรในโรงเรียน¹⁷ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้ให้หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศการศึกษา ดังนี้ 1) การดำเนินงานนิเทศเป็นการส่งเสริมความเจริญงอกงาม การจัดการให้มีการฝึกอบรมด้านการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาความรู้ ใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพ การประเมินผล 2) การดำเนินงานนิเทศต้องมีความเป็นประชาธิปไตยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำของการศึกษามากกว่าที่จะเป็นโดยตำแหน่ง ต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้ครูมีความคล่องตัวในการดำเนินงานต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการทำงาน ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน 3) การดำเนินงานนิเทศเป็นการให้อิสระแก่ครูได้มีความคิดสร้างสรรค์ตามความสามารถของแต่ละคน 4) การดำเนินงานนิเทศยึดหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้การยอมรับนับถือบุคคลอันเป็นพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ สร้างความเชื่อถือ และศรัทธาให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น ๆ 5) การดำเนินงานนิเทศเพื่อสร้างเสริมขวัญและกำลังใจ ซึ่งขวัญและกำลังใจครูดีย่อมส่งผลให้การทำงานดีตามไปด้วย 6) การดำเนินงานนิเทศเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ทั้งส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียน พัฒนาหลักสูตร การประเมินผลการสอนมีความจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนการสอน 7) การนิเทศเป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างงานนิเทศกับงานอื่น ๆ การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น¹⁸ แฮร์ริส (Harris) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 งาน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร เป็นงานเกี่ยวกับการพิจารณา ทบทวน และปรับปรุงเนื้อหาสาระในบทเรียน การวางแผนการเรียนการสอน การจัดวัสดุอุปกรณ์ในชั้นเรียน 2) การจัดการเรียนการสอนเป็นการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนเป็นกระบวนการที่ครูนำหลักสูตรไปใช้ โดยแปลงหลักสูตรให้เป็นการปฏิบัติ 3) การจัดและอบรมบุคลากรเป็นการจัดสรรครูให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสอนและงานอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล 4) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านอื่นเป็นการจัดหาและเลือกสื่อการเรียนการสอน 5) การประเมินผลเป็นวิธีการที่จะทำให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร¹⁹

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **การนิเทศภายในสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551), 51.

¹⁸ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การนิเทศการสอน** (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2548), 21-24.

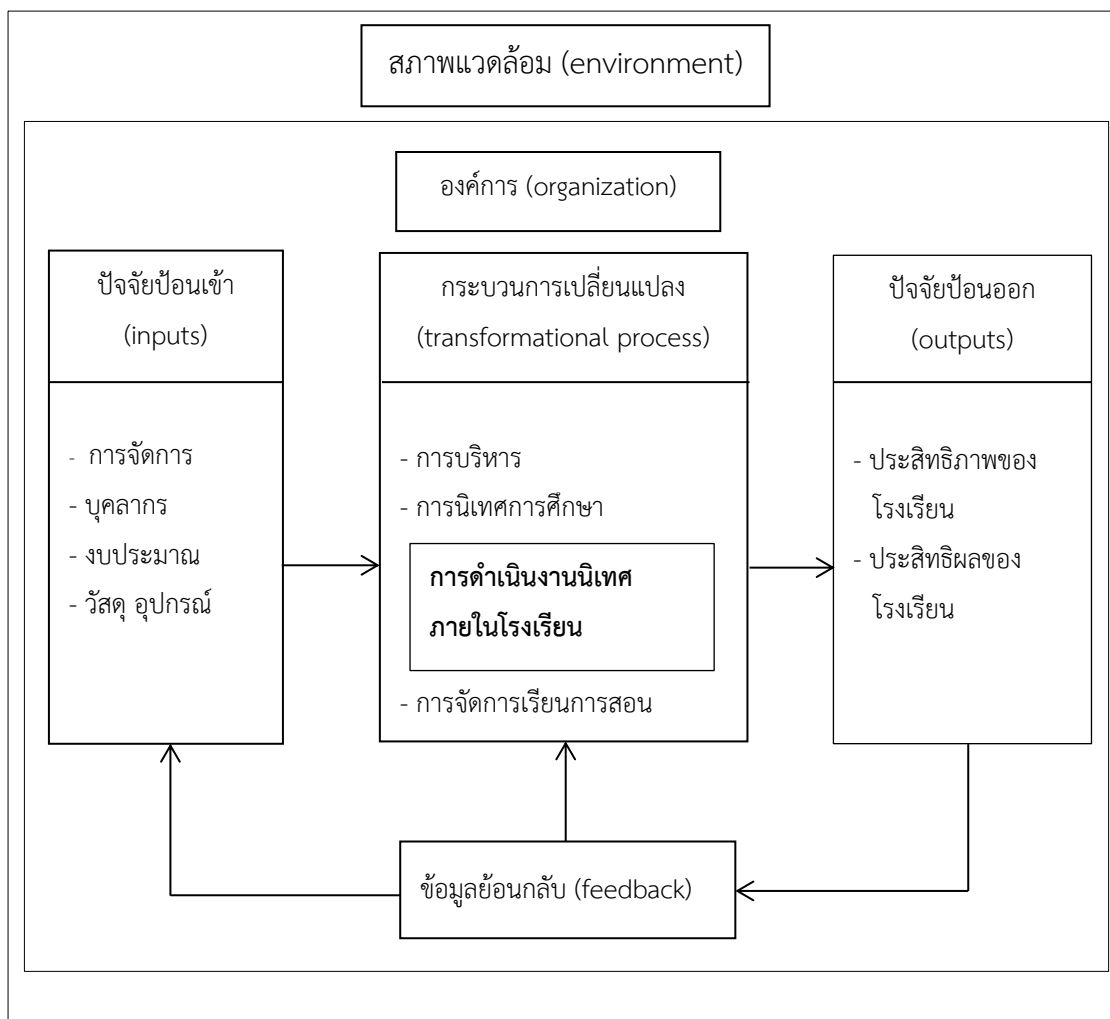
¹⁹ Ben M. Harris, **Spervisory Behavior in Education**, 3rd ed. (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1985), 22.

ส่วนคอปแลนด์และบอยัน (Copeland and Boyan) กล่าวว่า การดำเนินงานนิเทศประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1) การประชุมปรึกษาหารือก่อนการสังเกต (preservation conference) 2) การสังเกตการสอน (observation) 3) การวิเคราะห์ข้อมูลการสังเกตการสอน (analysis) 4) การประชุมปรึกษาหารือหลังการสังเกต (post observation conference)²⁰ ในขณะที่ กลิคแมน, กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ได้กำหนดการดำเนินงานนิเทศการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยงาน 5 ด้านคือ 1) การช่วยเหลือครูโดยตรง (direct assistance to teacher) 2) การพัฒนาทีม (group development) 3) การพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development) 4) การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (action research)²¹ ดังแผนภูมิที่ 1

²⁰ N. J. Boyan and W.D. Copeland, **Instructional Supervision Training Process** (Columbus: Charles E. Mearril Publishing Company, 1978), 4-6.

²¹ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon, **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach**, 7th ed. (Boston: Allyn & Bacon, 2007), 135-148.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงมโนทัศน์

ที่มา : Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein, **Educational administration: Concepts and practices**, 6th ed. (Belmont, CA: Wadworth/Cengage Learning, 2012), 21 -22.

: Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon, **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach**, 7th ed. (Boston: Allyn & Bacon, 2007), 135-148.

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขต ทัพหลวงแจงงาม จึงได้นำหลักการตามแนวคิด กลิคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ซึ่งได้กำหนดขอบข่ายการดำเนินงานนิเทศ 5 ด้าน ประกอบด้วย

1) การช่วยเหลือครูโดยตรง (direct assistance to teachers) 2) การพัฒนาการทำงานกลุ่ม (group development) 3) การพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development) 4) การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (action research) ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน
1. การช่วยเหลือครูโดยตรง
2. การพัฒนาการทำงานกลุ่ม
3. การพัฒนาทางวิชาชีพ
4. การพัฒนาหลักสูตร
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตของการวิจัย

ที่มา: Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon, **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach**, 7th ed. (Boston: Allyn & Bacon, 2007), 135-148.

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของนิยามศัพท์เฉพาะที่นำมาใช้ในการวิจัย ดังนี้

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครูในโรงเรียนในการให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะแก่ผู้ร่วมงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความร่วมมือเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้

โรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงาม หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 12 แห่ง ดังนี้ โรงเรียนบ้านทัพหลวง โรงเรียนบ้านแฉงงาม โรงเรียนบ้านหนองขาม โรงเรียนบ้านหนองแหน โรงเรียนบ้านสระเตย โรงเรียนบ้านหนองกระถิน โรงเรียนบ้านหนองห้าง โรงเรียนบ้านโคกพระ โรงเรียนบ้านดงเชือก โรงเรียนบ้านทัพตาแทน โรงเรียนบ้านทุ่งหนองแก้ว และโรงเรียนบ้านราษฎร์บำรุง

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามแนวคิด ทฤษฎี ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

การนิเทศภายในโรงเรียน

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

คำว่า “นิเทศ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 หมายถึงชี้แจงหรือแสดง ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “supervise” และการนิเทศ (supervision) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดูแล ควบคุมหรือการให้คำแนะนำชี้แจงในเรื่องของงาน²² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความหมายการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานที่ผู้นิเทศในโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูอาจารย์ที่ผู้บริหารมอบหมายดำเนินการ โดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและใช้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของโรงเรียนนั้น ๆ โดยส่วนรวมให้เป็นไปตามมาตรฐาน หลักสูตร มาตรฐานการศึกษา²³ นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้ กู๊ด (Good) ให้ความหมายว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามของผู้ทำหน้าที่ที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครูหรือผู้อื่นที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น การนิเทศการศึกษาช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านวิชาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู ช่วยในการคัดเลือกแบบและปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ช่วยในการ

²² ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546 (กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ จำกัด, 2546), 588.

²³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, การเรียนรู้บูรณาการ: ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป (กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์, 2547), 179.

เลือกสรรวัสดุอุปกรณ์การสอน ปรับปรุงวิธีการสอนและช่วยในการประเมินผลกาเรียนการสอน²⁴ อารมณฺ์ ฉนวนจิตร กล่าวว่ การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน คือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารและครูอาจารย์ในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงงานต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนในทางที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือในการที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์²⁵ จันทรานี สงวนนาม ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกันปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษาและของผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ซึ่งผู้รับการนิเทศได้แก่ ครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน²⁶ กรองทอง จิรเดชากุล กล่าวว่การนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึงการส่งเสริมสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก คือการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งทางร่างกายสติปัญญาจิตใจอารมณ์ และสังคมให้เต็มตามวัยและตามศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน²⁷

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนที่นักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ไว้ ผู้วิจัยสรุปความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนว่เป็นการดำเนินงานการร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูในโรงเรียนในการให้คำแนะนำช่วยเหลือให้คำปรึกษาเสนอแนะแก่ผู้ร่วมงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความร่วมมือเพื่อปรับปรุงการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้

²⁴ Carter V. Good, **Dictionary of Education**, 3rd ed. (New York: McGraw-Hill Book Co, 1973), 121.

²⁵ อารมณฺ์ ฉนวนจิตร, **เอกสารประกอบการสอนวิชา TL 713 การนิเทศการสอน** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545), 73.

²⁶ จันทรานี สงวนนาม, **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา** (กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊ค พอยท์ จำกัด, 2545), 153

²⁷ กรองทอง จิรเดชากุล, **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร จำกัด, 2550), 4.

จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

การดำเนินงานใด ๆ ก็ตามจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและแน่นอนเพื่อให้ปฏิบัติได้เป็นแนวทางดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงตามความต้องการ

กู๊ด (Good) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ว่าเพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพและการพัฒนาตนเองทั้งในด้านการปรับปรุงวัตถุประสงค์การสอน สื่อ นวัตกรรมและเทคนิควิธีสอน และการประเมินผลการเรียน²⁸ อารมณฺ์ ฉนวนจิตร ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้ 1) เพื่อช่วยเหลือครูให้เข้าใจเด็กดีขึ้น 2) เพื่อช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน 3) เพื่อช่วยครูในการจัดหาและเลือกสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสอน 4) เพื่อช่วยครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น 5) เพื่อสร้างลักษณะการเป็นผู้นำให้แก่ครูโดยนำเอาความรู้ความสามารถพิเศษและประสบการณ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ สามารถแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารได้ 6) เพื่อช่วยให้ครูรู้จักการประเมินผลการเรียนของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ 7) เพื่อกระตุ้นให้ครูรู้จักการประเมินผลงานของตนเอง 8) เพื่อช่วยให้ครูมีความรู้สึกรว่าได้รับผลสำเร็จ มีความอบอุ่นใจปลอดภัย และมีความเชื่อมั่นในตนเอง 9) เพื่อกระตุ้นให้ครูร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรหรือเพื่อปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น 10) ช่วยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน²⁹ มาร์คและคณะ (Mark and others) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้ 1) ช่วยให้คณะครูมองเห็นเป้าหมายของการศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้น และผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการนิเทศในระดับการศึกษาแต่ละคนเห็นบทบาทของผู้นิเทศมราจะทำงานให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายเหล่านั้นได้ 2) ช่วยเหลือครูให้มองเห็นถึงปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนได้ชัดเจนมากขึ้น 3) ใช้ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงโรงเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ของภาวะผู้นำดังกล่าวทำให้เกิดความสัมพันธ์ร่วมมือกันอย่างราบรื่น กระตุ้นให้เกิดการทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย 4) สร้างขวัญกำลังใจของกลุ่มและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของครูให้มีผลต่อการทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย 5) กำหนดงานให้ครูแต่ละคนอย่างเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมายนั้น สนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความสามารถของตน 6) ช่วยครูในการพัฒนาความสามารถในการสอนให้สูงขึ้น 7) ช่วยครูใหม่ให้เข้ากับระบบโรงเรียนได้ 8) ประเมินผลการทำงานของครูโดยดูความเจริญงอกงามของเด็กกับ

²⁸ Carter V. Good, *Dictionary of Education* (New York: McGraw – Hill. 1973), 572.

²⁹ อารมณฺ์ ฉนวนจิตร, *การนิเทศการสอน*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551) 16-28.

เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ 9) ช่วยเหลือครูหาสาเหตุและแก้ปัญหา อุปสรรคในการเรียนของนักเรียน 10) ให้ชุมชนได้เข้าถึงแผนการเรียนการสอนของโรงเรียน 11) ปกป้องคณะครูให้พ้นจากข้อเรียกร้องที่ไม่มีเหตุผล ยุติธรรม และการวิพากษ์วิจารณ์ที่ไม่เป็นธรรมช่วยให้ชุมชนเข้าถึงแผนการศึกษาของโรงเรียน ปัญหาของโรงเรียนและนักเรียน³⁰ กรองทอง จิระเดชากุล ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 2 รูปแบบ ดังนี้ จุดมุ่งหมายทั่วไป 1) เพื่อให้ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนได้ 2) เพื่อพัฒนาความสามารรถของครู 3) เพื่อช่วยเหลือและจัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้อัตโนมัติช่วยเหลือและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้ 4) เพื่อให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ จุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ในเรื่องต่อไปนี้ 1) เพื่อให้สถานศึกษามีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน 2) เพื่อเน้นให้มีการวิเคราะห์ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย 3) เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการ เน้นทักษะการบวนการคิด ฯลฯ 4) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบวนการ วิธีการจัดการเรียนรู้ของครู 5) เพื่อให้มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม 6) เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ 7) เพื่อให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและปรับปรุงกระบวนการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น³¹ ชีระศักดิ์ เลื่อยไธสง กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) พัฒนาคนคือเน้นความรู้ทักษะเจตคติคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดี 2) พัฒนางานคือเน้นภารกิจหลักได้แก่การสอนเทคนิควิธีการสอน 3) ประสานสัมพันธ์คือเน้นความร่วมมือความเข้าใจความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน 4) สร้างขวัญและกำลังใจคือเน้นการส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน³²

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน พัฒนาคูให้มีรู้ความสามารถในงานพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ช่วยประสานงานและความร่วมมือให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างงานทุกงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังสร้างความมั่นคงในอาชีพครู กระตุ้นให้เกิดความเจริญงอกงามในวิชาชีพ สร้างสรรค์กำลังใจแก่บุคลากรเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

³⁰ James R. Mark, Stoop Emery, and Stoop Joyce King, **Handbook of Educational Supervision: A Guide for the practitioner** (Boston: Ally and Bacon: Inc., 1973), 93.

³¹ กรองทอง จิระเดชากุล, **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร จำกัด, 2550), 3.

³² ชีระศักดิ์ เลื่อยไธสง, “การนิเทศภายในโรงเรียน,” **สาสน์นิเทศการศึกษา** 4, 1 (2550): 2.

หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

หลักการนิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ผู้นิเทศได้ดำเนินการ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้หลักการสำคัญไว้ ดังนี้

เซอร์จิโอแวนนีและสตาร์ราท (Sergiovanni and Starratt) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษา ดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษาต้องคำนึงถึงการปรับปรุงการเรียนการสอนและการดำเนินงานทั่วไป รวมทั้งการจัดให้มีความสะดวกสบายทางวัตถุต่าง ๆ 2) การนิเทศการศึกษาและการบริหารมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด 3) การนิเทศการศึกษาที่ดีต้องอยู่บนพื้นฐานทางปรัชญาวิทยาศาสตร์ และความเป็นประชาธิปไตย 4) การนิเทศการศึกษาที่ดีเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ไม่สามารถใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ได้อาจใช้วิธีการศึกษา ปรับปรุงและประเมินผล 5) การนิเทศการศึกษาที่ดีควรเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 6) การนิเทศการศึกษาที่ดีต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการประสานความร่วมมือและจัดให้มีกิจกรรมต่อเนื่องกัน 7) การนิเทศที่ดีต้องเป็นวิชาชีพ³³ ชีระศักดิ์ เลื่อยไธสง ได้นำเสนอหลักการของการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้ 1) ดำเนินการตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง 2) ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ 3) กิจกรรมการนิเทศตรงกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู 4) จัดสภาพแวดล้อมและแหล่งวิทยาการให้เอื้อต่อการดำเนินงาน 5) สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู³⁴ กรองทอง จิระเดชากุล กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียน มีดังนี้ 1) การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน 2) บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหาร 3) การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียน³⁵ ในขณะที่รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ กล่าวถึงหลักการนิเทศที่ดี ดังนี้ 1) การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องสัมพันธ์กับการบริหาร การบริหารนอกจากจะให้บริการในสิ่งต่าง ๆ แล้ว ยังจัดให้มีอาคารและเครื่องมือต่าง ๆ เหล่านี้ คือ ส่วนหนึ่งของสภาพการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาจะเป็นงานที่อยู่ภายใต้ขอบข่ายการบริหาร แต่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร 2) การนิเทศภายในโรงเรียนควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญา หมายความว่า นโยบาย แผน ค่านิยม และความหมายของการนิเทศการศึกษาควรกำหนดโดยแนวของปรัชญาชีวิตในสังคม ซึ่งจะให้การศึกษากับบุคคลในสังคมนั้น จุดหมาย เป้าหมาย นโยบายและแผนจึงถูกกำหนดขึ้น 3) การนิเทศภายในโรงเรียนควรเป็นวิทยาศาสตร์ หมายถึง กิจกรรม แผน วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ควรตั้งอยู่บน

³³ Thomas J. Sergiovanni and Robert J. Starratt, *Supervision Human Perspective* (New York: McGraw – Hall Book, 1988), 29-30.

³⁴ ชีระศักดิ์ เลื่อยไธสง, “การนิเทศภายในโรงเรียน,” *สาสน์นิเทศการศึกษา* 4, 1 (2550): 2.

³⁵ กรองทอง จิระเดชากุล, *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร จำกัด, 2550), 5.

เจตคติและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรื่องการทดลอง การสังเกต การวินิจฉัยและความเชื่อถือได้ควรใช้ค้นพบทางการวิจัย 4) การนิเทศภายในโรงเรียนควรเป็นประชาธิปไตยเป็นเรื่องของความร่วมมือ ซึ่งทุกคนมีสิทธิในการร่วมมือในการเลือกอุปกรณ์และวิธีสอนเป็นสิทธิของครูทุกคน 5) การนิเทศภายในโรงเรียนควรเป็นการสร้างสรรค์ ความส่งเสริมให้ทุกคนแสดงออกได้อย่างเสรี โดยการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการอภิปราย เพื่อแก้ปัญหา สร้างวิธีใหม่เพื่อประดิษฐ์และสร้างวิธีการใหม่ ๆ 6) การนิเทศภายในโรงเรียนควรส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า ส่งเสริมความเจริญงอกงามของครูและนักเรียนให้เขาได้ปรับปรุงสังคมสืบต่อไป 7) การนิเทศภายในโรงเรียนควรเป็นวิชาชีพ และถือเป็นการบริการอย่างหนึ่งเหมือนกับวิชาชีพอื่น ๆ ซึ่งต้องการประเมินผลตนเองด้านเป้าหมายและจุดหมาย นอกจากนี้ยังควรประเมินแผน วิธีการและบุคลากรเพื่อที่จะได้รับการพัฒนามาตรฐานและความรู้พิเศษ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ การประเมินผลเพื่อวัตถุประสงค์ในการพยากรณ์และการพัฒนาเท่านั้น³⁶

จากแนวคิดของนักการศึกษาหลายๆท่านที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าหลักการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบแบบต่อเนื่องมีขั้นตอนที่ชัดเจน ตรงกับความต้องการของครูเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการจัดการเรียนการสอนและสร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเองตามหลักประชาธิปไตยสร้างสรรค์ยืดหยุ่นและเชื่อในความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคล

รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้เสนอรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การประเมินสภาพการทำงานเป็นกระบวนการศึกษาถึงสภาพต่างเพื่อให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้
 - 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจะศึกษาถึงธรรมชาติและความสัมพันธ์ของเรื่องต่าง ๆ
 - 1.2 การสังเกตเป็นการมองสิ่งรอบตัวด้วยความละเอียดถี่ถ้วน
 - 1.3 การทบทวนเป็นการตรวจสอบสิ่งรอบตัวอย่างตั้งใจ
 - 1.4 การวัดพฤติกรรมการทำงาน
 - 1.5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน
2. การจัดลำดับความสำคัญของงานเป็นกระบวนการกำหนดความสำคัญของงานตามเป้าหมายวัตถุประสงค์และกิจกรรมตามลำดับความสำคัญซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้
 - 2.1 การกำหนดเป้าหมาย
 - 2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ

³⁶ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550), 43.

- 2.3 การกำหนดทางเลือก
- 2.4 การจัดลำดับความสำคัญของงาน
3. การออกแบบวิธีการทำงานเป็นกระบวนการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งประกอบด้วยงาน ต่อไปนี้
 - 3.1 การจัดสายงานเป็นการจัดส่วนประกอบต่าง ๆ ของงานให้สัมพันธ์กัน
 - 3.2 การหาวิธีการนำเอาทฤษฎีหรือหลักการไปสู่การปฏิบัติ
 - 3.3 การเตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน
 - 3.4 การจัดระบบการทำงาน
 - 3.5 การกำหนดแผนในการทำงาน
4. การจัดสรรทรัพยากรเป็นกระบวนการกำหนดทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานซึ่งประกอบด้วยงาน ต่อไปนี้
 - 4.1 การกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ
 - 4.2 การจัดสรรทรัพยากรไปให้หน่วยงานต่าง ๆ
 - 4.3 การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับความมุ่งหมายเฉพาะอย่าง
 - 4.4 การมอบหมายบุคลากรให้ทำงานในแต่ละโครงการหรือแต่ละเป้าหมาย
5. การประสานงานเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับงานเวลา วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกทุก ๆ อย่าง เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงบรรลุผล ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้
 - 5.1 การประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปด้วยความราบรื่น
 - 5.2 การสร้างความกลมกลืนและความพร้อมเพรียงกัน
 - 5.3 การปรับการทำงานในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพให้มากที่สุด
 - 5.4 การกำหนดเวลาในการทำงานในแต่ละช่วงเวลา
 - 5.5 การสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น
6. การอำนวยความสะดวกเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมที่จะสามารถบรรลุผลแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ดังนี้
 - 6.1 การแต่งตั้งบุคลากร
 - 6.2 การกำหนดแนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการทำงาน
 - 6.3 การกำหนดระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับเวลาปริมาณหรืออัตราเร่งในการทำงาน
 - 6.4 การแนะนำการปฏิบัติงาน³⁷

³⁷ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **การนิเทศการสอน** (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2548), 47

ธีระศักดิ์ เลื่อยไธสง ได้เสนอรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียน โดยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน ปฏิบัติตามแผน ติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในปฏิบัติการตามแผน ติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน สรุปรายงานผลการวิเคราะห์ผลการประเมิน กำหนดแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา³⁸

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนที่นักวิชาการได้ให้ไว้ ผู้วิจัยสรุปความหมายของรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนว่ามีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบก็มีคุณสมบัติแตกต่างกันไป และกระบวนการที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่างกัน ขึ้นอยู่กับการเลือกแต่ละรูปแบบนำไปใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน และปัจจัยหลาย ๆ อย่างโรงเรียนสามารถนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาแบบต่าง ๆ นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ และสถานการณ์ปัจจุบัน

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีหลากหลายวิธีให้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในปฏิบัติการตามแผน ติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน สรุปรายงานผลการวิเคราะห์ผลการประเมิน กำหนดแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาของบุคคลในสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความหมายและรายละเอียดของกิจกรรมไว้ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์บุตรโรจน์ กล่าวว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการนิเทศการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมการนิเทศมีมากมาย ซึ่งผู้นิเทศสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศแต่ละครั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและนักเรียน ดังนั้นผู้นิเทศจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ

โดยกิจกรรมการนิเทศที่สำคัญมี 23 กิจกรรม ดังนี้

1. การบรรยาย เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจของผู้นิเทศไปสู่ผู้รับการนิเทศ ใช้เพียงการพูดและการฟังเท่านั้น
2. การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ เป็นการบรรยายที่ใช้สื่อเข้ามาช่วย เช่น สไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
3. การบรรยายเป็นกลุ่ม เป็นกิจกรรมการให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีจุดเน้นที่การให้ข้อมูลตามแนวความคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

³⁸ ธีระศักดิ์ เลื่อยไธสง, “การนิเทศภายในโรงเรียน,” *สาสน์นิเทศการศึกษา* 4, 1 (2550): 15.

4. การให้ดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ เป็นการใช้เครื่องมือที่สื่อทางสายตา ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดีโอเทป เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และเกิดความสนใจมากขึ้น
5. การฟังคำบรรยายจากเทป วิทยู และเครื่องบันทึกเสียง กิจกรรมนี้เป็นการใช้เครื่องบันทึกเพื่อนำเสนอแนวความคิดของบุคคลหนึ่งไปสู่ผู้ฟังคนอื่น
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ เป็นกิจกรรมที่ช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาสื่อต่าง ๆ
7. การสังเกตในชั้นเรียน เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง บุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดหรือจุดบกพร่องของบุคลากร เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานและใช้ในการพัฒนาบุคลากร
8. การสาธิต เป็นกิจกรรมการให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้อื่นเห็นกระบวนการและวิธีการดำเนินการ
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นกิจกรรมสัมภาษณ์ที่กำหนดจุดประสงค์ชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามต้องการ
10. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง เป็นกิจกรรมการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยจะทำการสัมภาษณ์เฉพาะโรงเรียนที่ผู้ตอบมีความสามารถจะตอบได้เท่านั้น
11. การสัมภาษณ์แบบไม่ชี้นำเป็นการพูดคุยและอภิปราย หรือการแสดงแนวความคิดของบุคคลที่สนทนาด้วย ลักษณะการของการสัมภาษณ์จะสนใจกับปัญหาและความสนใจของผู้รับการสัมภาษณ์
12. การอภิปรายเป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเหมาะสมกับกลุ่มขนาดเล็ก มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ
13. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ใช้มากกิจกรรมหนึ่ง สามารถใช้ได้กับคนจำนวนมาก เช่น การอ่านข้อความจากวารสารมักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น
14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการติดตามประเมินผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการควบคุมประสิทธิภาพการสอน
15. การระดมสมอง เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนวความคิดวิธีการแก้ปัญหา หรือใช้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดโดยเสรี ไม่มีการวิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด
16. การบันทึกวีดีโอและการถ่ายภาพ วีดีโอเทปเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นรายละเอียดทั้งภาพและเสียง ส่วนการถ่ายภาพมีประโยชน์มากในการจัดนิทรรศการ กิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการประเมินผลงานและการประชาสัมพันธ์
17. การจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบ กิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบและแบบประเมินต่าง ๆ

18. การประชุมกลุ่มย่อยเป็นกิจกรรมการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่เหมาะสมเฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด

19. การจัดทัศนศึกษา กิจกรรมนี้เป็นการเดินทางสถานที่แห่งอื่น เพื่อศึกษาดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนปฏิบัติ

20. การเยี่ยมเยียน เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง

21. การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคล กำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น

22. การเขียน เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกชนิด เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก ฯลฯ

23. การปฏิบัติตามคำแนะนำเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติในขณะที่ปฏิบัติมีการคอยดูแลช่วยเหลือ มักใช้กับรายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก³⁹

กรองทอง จิรเดชากุล ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาแนะนำ เป็นการพบปะกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก้าวไปถึงจุดหมายปลายทางได้ เช่น ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ความสามารถที่จะรับผิดชอบงานในหน้าที่สูงขึ้น ซึ่งมี 2 วิธีการ คือ

1) การให้คำปรึกษาแนะนำแบบไม่เป็นทางการ เป็นการให้คำปรึกษาแนะนำ โดยใช้เวลาวางพูดคุยกัน เช่น ตอนรับประทานอาหารกลางวัน เป็นต้น

2) การให้คำปรึกษาแบบเป็นทางการ การให้คำปรึกษาแบบเป็นทางการใช้ขั้นตอนของการนิเทศเป็นโคซซิง เขียนเป็นสัญลักษณ์ คือ CQCD

ขั้นที่ 1 C – Compliment (ชมเชย)

ขั้นที่ 2 Q – Question (สอบถาม)

ขั้นที่ 3 C – Correct (แก้ไข)

ขั้นที่ 4 D – Demonstrate (สาธิต)

2. การให้ศึกษาเอกสารทางวิชาการ เป็นการมอบหมายเอกสารให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือตอนใดตอนหนึ่งแล้วนำความรู้ที่นำมาถ่ายทอดให้แก่คณะครู เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จากเอกสารทางวิชาการ และเพื่อเป็นการเสริมแรงให้แก่ผู้รับการนิเทศเตรียมตัวไปถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นต่อไป มีขั้นตอนดังนี้

³⁹ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การนิเทศการสอน (กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2548), 48-50.

ขั้นที่ 1 เตรียมผู้รับการนิเทศ ผู้บริหารศึกษาสภาพปัญหาที่พบในปัจจุบัน เลือกผู้รับการนิเทศ

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสารทางวิชาการ ผู้บริหารมอบหมายเอกสารทางวิชาการให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้าใช้เวลา 3 – 5 วัน

ขั้นที่ 3 ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ ผู้บริหารเตรียมสถานที่ประชุม แจ้งผู้รับการนิเทศใช้เวลาในการถ่ายทอด 15 – 30 นาที

ขั้นที่ 4 ประเมินผล ผู้บริหารสังเกตการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ของครู และสอบถามผู้รับการนิเทศเพื่อสังเกตความรู้ความเข้าใจและการนำไปใช้

ขั้นที่ 5 สรุปข้อมูล ผู้บริหารสรุปข้อมูลของผู้รับการนิเทศจากผลการประเมิน ควรยกย่องชมเชย เป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ควรหมั่นเรียนให้ผู้อื่น แล้วบันทึกลงในแบบบันทึกการนิเทศ

3. การสนทนาทางวิชาการ เป็นการประชุมครูหรือกลุ่มผู้สนใจในเรื่องราวข่าวสารเดียวกัน โดยกำหนดให้ผู้สนทนาคนหนึ่ง นำสนทนาในเรื่องที่กลุ่มสนใจ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแนวทางการปฏิบัติงาน เทคนิค วิธีการแก่คณะครูในโรงเรียน และเพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาปัญหา สำรวจปัญหา ความต้องการในเรื่องราวที่มีความสนใจร่วมกัน หรือเป็นปัญหาร่วมกันเช่นเรื่องการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เรื่องการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 เลือกผู้นำสนทนาทางวิชาการ เลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งในโรงเรียน ที่เห็นว่ามีความสามารถเป็นผู้นำสนทนาทางวิชาการ ผู้นำทางวิชาการควรหมั่นเวียนกัน

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการ กำหนดการสนทนาทางวิชาการในเวลาที่เหมาะสม กำหนดเวลาสนทนาครั้งละ 30 – 45 นาที

ขั้นที่ 4 ประเมินผล สังเกตและบันทึก ความสนใจและความเข้าใจของผู้ร่วมสนทนาทางวิชาการและสังเกตการพัฒนาตนเองและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู

4. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน เป็นการที่ผู้นิเทศไปพบและสังเกตการทำงานของผู้เรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพ สำรวจความต้องการของครู ประเมินผลการสอนของครู กระตุ้นให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและให้คำแนะนำแก่ครู มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างข้อตกลงในการเยี่ยมชั้นเรียน พบปะสนทนา สร้างความคุ้นเคยและสร้างเจตคติที่ดีในการนิเทศแก่ครู วางแผนการเยี่ยมชั้นเรียนร่วมกับครูโดยกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการ

ขั้นที่ 2 ปฏิบัติการเยี่ยมชั้นเรียน ผู้นิเทศเข้าเยี่ยมชั้นเรียนตรงตามเวลาที่กำหนด ให้ความเป็นกันเอง เพื่อสร้างเจตคติที่ดีแก่ครู

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ผลการเยี่ยมชั้นเรียน วิเคราะห์ผลการเยี่ยมชั้นเรียนร่วมกันกับครู สรุปผล และให้คำปรึกษา

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงการทำงาน ครูนำผลการเยี่ยมชั้นเรียนมาปรับปรุงแก้ไข

5. การศึกษาดูงาน เป็นการพาบุคลากรของโรงเรียน ไปศึกษาค้นคว้าและเพิ่มพูนประสบการณ์ในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้พัฒนาและพัฒนางานให้มีคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 เลือกสถานที่ศึกษาดูงาน ที่ตรงกับปัญหาและความต้องการ

ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน

ขั้นที่ 3 วางแผน ประสานงาน กับสถานที่ที่จะไปศึกษาดูงาน

ขั้นที่ 4 แจกหน่วยงานที่ไปศึกษาดูงาน บรรยายสรุป ให้ฟัง

ขั้นที่ 5 ควรใช้เวลาในการศึกษาดูงาน นานพอสมควร

ขั้นที่ 6 หลังจากศึกษาดูงานแล้ว ควรกลับไปสรุปแนวทางการคิด และวางแผนปรับปรุงงานต่อไป

6. การสังเกตการสอนเป็นการจัดให้บุคคลหนึ่ง (ผู้นิเทศ) ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ มาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู (ผู้รับการนิเทศ) ในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพโดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตของผู้นิเทศ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้นิเทศ

ขั้นที่ 2 ปรึกษาหารือและการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การสังเกตการสอน

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงการสอน

7. การประชุมนิเทศ เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้นิเทศเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยผู้นิเทศเป็นผู้ศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา แล้วนำมาแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศหรือผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศศึกษาและหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปปรับปรุงแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้น ผู้นิเทศรับทราบปัญหาจากผู้รับการนิเทศแล้วสนทนาสอบถามถึงเรื่องราวที่เป็นปัญหานั้น ๆ และศึกษาแนวทางแก้ไขจากเอกสาร ตำรา หรือจากประสบการณ์

ขั้นที่ 2 ขั้นอภิปรายและแสดงความคิดเห็น ผู้นิเทศนำอภิปรายถึงปัญหาของผู้รับการนิเทศ หรือร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและผู้นิเทศตัดสินใจแก้ไขปัญหาแก่ผู้รับการนิเทศ⁴⁰

⁴⁰ กรองทอง จิรเดชากุล, **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร จำกัด, 2550), 11.

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กล่าวถึงกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ตามแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันภายในของสถานศึกษา ดังนี้

1. มีการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้
2. มีกำหนดการเรียนรู้
3. มีแผนการจัดการเรียนรู้/ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ตรวจสอบ
4. สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้
5. สอนเต็มเวลาเต็มหลักสูตร
6. มีการผลิตสื่อ/การใช้สื่อ
7. มีการสอนซ่อมเสริม
8. เอกสารธุรการในชั้นเรียนครบและเป็นปัจจุบัน
9. ห้องเรียนสะอาดเรียบร้อย
10. มีการปรับปรุงห้องเรียนและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
11. มีการสรุปผลการปฏิบัติงานส่งผู้บริหาร
12. มีการดูแลตรวจสอบสภาพนักเรียนเป็นประจำ
13. มีข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
14. มีระบบการดูแลช่วยเหลือและติดตามนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
15. มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน
16. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเอง⁴¹

อารมณั ฌนวนจิตร กล่าวถึงกิจกรรมนิเทศภายในโรงเรียนในขอบข่ายของการเยี่ยมนิเทศชั้นเรียนและการสังเกตการณ์สอนไว้ดังนี้

1. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน (classroom visitation) หมายถึง การที่ผู้นิเทศพบและสังเกตการทำงานของครูในชั้นเรียนเพื่อร่วมกันพัฒนาการทำงานให้มีคุณภาพ
2. การสังเกตการณ์สอน (observation) หมายถึง การจัดให้บุคคลหนึ่งที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนมาสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในขณะที่ทำการสอน⁴²

⁴¹ สำนักทดสอบทางการศึกษา, แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554), 109 – 110.

⁴² อารมณั ฌนวนจิตร, เอกสารประกอบการสอนวิชา TL 713 การนิเทศการสอน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545), 95 - 98.

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนที่นักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ไว้ ผู้วิจัยสรุปความหมายของกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีหลากหลายวิธี ดังนั้นในการเลือกกิจกรรม การนิเทศภายในควรเลือกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาลักษณะของงานในสถานศึกษาเพื่อประโยชน์โดยตรงที่ผู้รับการนิเทศจะได้รับและเพื่อให้การใช้กิจกรรมนั้นได้รับประสิทธิภาพสูงสุด

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

ในการดำเนินงานใด ๆ จำเป็นต้องศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานให้ชัดเจนและเป็นไปตามลำดับขั้นตอนเพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องเป็นจริงตามเป้าหมายหรือความต้องการ การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมีนักวิชาการหลายท่านและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ข้อมูลไว้ ดังนี้

แฮร์ริส (Harris) ได้เรียกการดำเนินงานของเขาวว่า Harris' POLCA ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (planning) ประกอบด้วย การคิดวางแผน การจัดทำตารางงาน การทำโครงการ การคาดคะเนผลที่เกิดขึ้น การปรับปรุงแผนงานให้ดีขึ้น
2. การจัดระเบียบงาน (organizing) ประกอบด้วย การจำแนกหน้าที่ในงาน การประสานงาน การจัดแหล่งทรัพยากร การสร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องและการมอบหมายงาน
3. การนำ (leading) ประกอบด้วย การตัดสินใจ การเสนอแนะ การสร้างแรงจูงใจ การสื่อความหมาย การคิดริเริ่ม การสาธิต
4. การควบคุม (controlling) ประกอบด้วย การทำให้ถูกต้อง การสร้างความเจริญงอกงาม การกล่าวโทษ และการกำหนดโทษ
5. การประเมินผล (assessing) ประกอบด้วย การพิจารณาผลงาน และการวัดงานและได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการศึกษาเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การประเมินสภาพการทำงาน เป็นกระบวนการศึกษาถึงสภาพต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.2 การสังเกตเป็นการมองสิ่งรอบตัวด้วยความละเอียดถี่ถ้วน
- 1.3 การทบทวนเป็นการตรวจสอบสิ่งรอบตัวอย่างตั้งใจ
- 1.4 การวัดพฤติกรรมการทำงาน
- 1.5 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงาน

2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน เป็นกระบวนการกำหนดความสำคัญของงานตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์และกิจกรรมตามลำดับความสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 2.1 การกำหนดเป้าหมาย
- 2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ
- 2.3 การกำหนดทางเลือก
- 2.4 การจัดลำดับความสำคัญของงาน
3. การออกแบบวิธีการทำงาน เป็นกระบวนการวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยประกอบด้วยงานต่อไปนี้
 - 3.1 การจัดสายงานเป็นการจัดส่วนประกอบต่าง ๆ ของงานให้สัมพันธ์กัน
 - 3.2 การหาวิธีการนำเอาทฤษฎีหรือหลักการนำไปสู่การปฏิบัติ
 - 3.3 การเตรียมการต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะทำงาน
 - 3.4 การจัดระบบการทำงาน
 - 3.5 การกำหนดแผนในการทำงาน
4. การจัดสรรทรัพยากร
 - 4.1 การกำหนดทรัพยากรที่ต้องใช้ความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ
 - 4.2 การจัดสรรทรัพยากรไปให้หน่วยงานต่าง ๆ
 - 4.3 การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็นจะต้องใช้สำหรับความมุ่งหมายเฉพาะอย่าง
 - 4.4 การมอบหมายบุคลากรให้ทำงานในแต่ละโครงการหรือเป้าหมาย
5. การประสานงาน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับงาน เวลา วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกทุก ๆ อย่าง เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงบรรลุผล ซึ่งประกอบด้วยงานต่อไปนี้
 - 5.1 การประสานการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ ให้ดำเนินการไปด้วยความราบรื่น
 - 5.2 การสร้างความกลมกลืนและความพร้อมเพรียงกัน
 - 5.3 การปรับการทำงานในส่วนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
 - 5.4 การกำหนดเวลาในการทำงานในแต่ละช่วง
 - 5.5 การสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น
6. การอำนวยความสะดวก เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมที่จะสามารถบรรลุแห่งการเปลี่ยนแปลงให้มากที่สุด ได้แก่งานต่อไปนี้
 - 6.1 การแต่งตั้งบุคลากร
 - 6.2 การกำหนดแนวทางหรือเกณฑ์ในการทำงาน
 - 6.3 การกำหนดแบบแผนเกี่ยวกับเวลา ปริมาณ หรืออัตราเร่งในการทำงาน
 - 6.4 การแนะนำการปฏิบัติงาน
 - 6.5 การตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปฏิบัติงาน⁴³

⁴³ B. M. Harris, *Supervisory behavior in education*, 3rd ed. (NJ: Prentice-Hall, 1985), 13 – 15.

วีชรา เล่าเรียนดี กล่าวถึงการดำเนินงานนิเทศภายในที่เป็นการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรงดังนี้

1. วางแผนร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ
2. เลือกประเด็นหรือเรื่องที่น่าสนใจจะปรับปรุงและพัฒนา
3. สำเนาโครงการที่จะพัฒนาและขั้นตอนการปฏิบัติให้ผู้บริหารโรงเรียนได้รับทราบเพื่ออนุมัติการดำเนินการ
4. ให้ความรู้หรือแสวงหาความรู้จากเอกสารต่าง ๆ และการจัดฝึกอบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิค การสังเกตการสอนในชั้นเรียนและความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ
5. จัดทำแผนการนิเทศกำหนดวันเวลาที่สังเกตการสอนประชุมปรึกษาหารือเพื่อเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์
6. ดำเนินการตามแผนการนิเทศที่ได้วางไว้โดยครูและผู้นิเทศ
7. สรุปและประเมินผลการปรับปรุงและพัฒนารายงานผลสำเร็จ⁴⁴

กรองทอง จิระเดชากุล กล่าวว่า การที่สถานศึกษาจะดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนได้จะต้องมีแผนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นแม่บทในการดำเนินงาน ซึ่งในแผนการนิเทศนั้น จะมีเอกสารต่าง ๆ ครบถ้วน เช่น ปฏิทินการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ แบบบันทึกนิเทศต่าง ๆ ฯลฯ ดังนั้นหากไม่มีแผนนิเทศภายในโรงเรียนแล้ว ก็ย่อมจะปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนไม่ได้และเท่ากับไม่มีแผนการนิเทศภายในเลยเพราะไม่มีร่องรอยในการดำเนินงาน ในการจัดทำแผนการนิเทศภายในนั้นจะต้องใช้การประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียน เพราะบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นจริง วางแผนการดำเนินงานตลอดภาคเรียนและตลอดปีการศึกษา ในการจัดการประชุมปฏิบัติการอาจใช้เวลา 2-3 วัน ทั้งนี้ ก็แล้วแต่ศักยภาพของสถานศึกษา แต่ละแห่งโดยผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของสถานศึกษา เป็นผู้นำในการดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการประชุมปฏิบัติการมีความเข้มข้น เข้มแข็ง และมีสีสัน จนกระทั่งได้แผนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นรูปเล่ม⁴⁵

⁴⁴ วีชรา เล่าเรียนดี, **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ** (นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2548), 27-28.

⁴⁵ กรองทอง จิระเดชากุล, **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร จำกัด, 2550), 11.

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล กล่าวไว้ว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเริ่มขึ้นจากต้องการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนสามารถดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาเป็นการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนโดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้โรงเรียนทราบจุดที่โรงเรียนมีปัญหาหรือจุดที่โรงเรียนจะพัฒนาโดยมีตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จและเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำทางด้านวิชาการของโรงเรียนเป็นตัวกำหนดโรงเรียนนำมาเปรียบเทียบกับระดับคุณภาพ จากการปฏิบัติในปีที่ผ่านมาว่าสามารถดำเนินการได้ตามตัวบ่งชี้หรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ หรือกรณีที่ดำเนินการได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำแล้วควรจะหาแนวทางพัฒนาให้ต่อเนื่องได้ในทิศทางใด

2. แสวงหาวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาเป็นการแสวงหาแนวทางหรือกิจกรรมทางโรงเรียนที่จะพัฒนางานวิชาการโดยพิจารณาศักยภาพของโรงเรียนทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณที่จะสามารถ พัฒนาด้วยกิจกรรมอย่างหลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยมุ่งเน้นที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นหลักและปรับกิจกรรมที่เป็นโครงการพิเศษบูรณาการเข้าสู่การจัดกิจกรรมในห้องเรียนโดยใช้ระบบนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกิจกรรมการประสานสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนแสวงหาหรือคิดขึ้นมานั้นต้องให้เหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้และนำไปสู่จุดมุ่งหมายคือการพัฒนาวิชาการได้อย่างประสิทธิภาพ

3. การดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ขั้นผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการหรือกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนโดยคำนึงถึงศักยภาพของบุคลากรที่รับผิดชอบและกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้จริงในโรงเรียนจนบรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางคือการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนเป็นสำคัญ

4. การนิเทศติดตามผลการแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนการดำเนินงานนิเทศติดตามผลเป็นวิธีการสำคัญในการติดตามตรวจสอบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายควรมีวิธีการนิเทศติดตามผลอย่างหลากหลายมีสื่อเครื่องมือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการดำเนินงาน แต่ละขั้นตอน ทั้งนี้ในการนิเทศติดตามผลต้องสามารถระบุคุณภาพจากการนิเทศว่าอยู่ในระดับใด มีข้อที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนนั้นควรประสานสัมพันธ์กับนิเทศภายนอกโรงเรียน

5. การประเมินและรายงานผลการแก้ปัญหาและพัฒนาการประเมินการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาและรายงานเป็นวิธีที่ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนสรุปผลการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนว่าบรรลุผล ตามเกณฑ์มาตรฐานตัวบ่งชี้สภาพความสำเร็จหรือไม่เพียงใดมีประสานส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขมีส่วนใดที่จะต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้โรงเรียนควรดำเนินการประสานกับนิเทศภายนอกโรงเรียนในการช่วยเหลือแนะนำ⁴⁶

⁴⁶ อัญชลี ธรรมะวิสิกุล, การรายงานผลการจัดการศึกษา, เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://panchalee.wordpress.com/2009/07/29/reporting/>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน 5 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
2. การวางแผนและการกำหนดทางเลือก
3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และการพัฒนาวิธีการ
4. การปฏิบัติการนิเทศ
5. การประเมินผลและการรายงานผล⁴⁷

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคและความต้องการ การวางแผนดำเนินการตามแผน การสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลรายงานตามลำดับ ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก
3. การสร้างสื่อนวัตกรรมและเครื่องมือ
4. การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน
5. การประเมินผลและรายงานผล⁴⁸

จากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนที่นักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ไว้ ผู้วิจัยสรุปความหมายของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนโดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่จะพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่นั้น ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

⁴⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, *การนิเทศการศึกษา* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551), 8.

⁴⁸ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, *ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3* (สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2554), 3.

การนิเทศการศึกษาตามแนวคิดกลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon)

การนิเทศภายในโรงเรียนตามแนวคิดกลิคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) มีความน่าสนใจและมีความแตกต่างจากการนิเทศภายในโรงเรียน โดยทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องความหมาย จุดเน้นการนิเทศ แหล่งที่มาในการนิเทศ และขอบข่ายของการนิเทศ มีดังนี้

กลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ให้ความหมายของการนิเทศไว้ว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึง หน้าที่ของทางโรงเรียนที่จะต้องปรับปรุง การสอน โดยการให้ความช่วยเหลือโดยตรงกับครูการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการทำงานร่วมกัน การพัฒนาการทำงานเป็นกลุ่ม และการสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง การสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น⁴⁹ จุดเน้นการนิเทศของกลิคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ได้กล่าวถึงว่า การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องคำนึงถึง ทุกองค์ประกอบทางการศึกษาที่จะทำให้การสอนของครูมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้นซึ่ง องค์ประกอบดังกล่าว ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ให้มีการปรับปรุงการสอนด้วยตัวครู เองอย่างสม่ำเสมอ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ การพัฒนา หลักสูตร และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู ทำให้นักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการ เรียนการสอนได้รับผลประโยชน์จากการสอนของครู ในขณะที่เดียวกันกล่าวถึงขอบข่ายการนิเทศ ภายในโรงเรียน ไว้ว่าเป็นการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล การจัดครูเข้าสอน สิ่งอำนวยความสะดวก และการพัฒนาครูในการดำเนินงานดังกล่าวประกอบด้วย 5 งาน คือ การให้ความช่วยเหลือ แก่ครูโดยตรง การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาทางวิชาชีพ การพัฒนาหลักสูตร การวิจัย เชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน รายละเอียดดังนี้

การให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (direct assistance to teachers)

กลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) กล่าวว่า การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (direct assistance to teachers) เป็นการให้ความช่วยเหลือครู เพื่อช่วยให้ครูช่วยเหลือตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ความสัมพันธ์อันดีกับครูผู้สอนในการช่วย

⁴⁹ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon, *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach*, 7th ed. (Boston: Allyn & Bacon, 2007), 6.

ให้ครูปรับปรุงการสอนรวมทั้งการให้ความหวังใจ ช่วยเหลือในเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากเรื่องการจัดการเรียนการสอนด้วยแนวทางการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง เพื่อให้ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

1. การนิเทศแบบคลินิก (clinical supervision)

การนิเทศแบบคลินิครตามแนวคิดกลิคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) หมายถึง การดำเนินการนิเทศที่ออกแบบไว้ สำหรับปรับปรุงประสิทธิภาพในการเรียนของนักเรียนโดยการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนจากการวิเคราะห์ข้อมูลของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับผู้นิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ประชุมครูก่อนการสังเกต

ผู้นิเทศร่วมประชุมกับครูผู้สอนเพื่อพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ ก่อนที่จะสังเกตการณ์สอนของครู เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเข้าใจกันอย่างชัดเจน เช่น เหตุผลและจุดมุ่งหมายของการสังเกต ความต้องการเน้นการสังเกตที่สุดใดเป็นพิเศษ วิธีการและรูปแบบของการสังเกตที่จะนำไปใช้ เวลาที่จะใช้สำหรับการสังเกต และกำหนดเวลาที่จะใช้ประชุมหลังการสังเกต

ขั้นที่ 2 การสังเกตชั้นเรียน

ขั้นนี้จะเป็นช่วงเวลาที่ต้องติดตามพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจสอด คล้องกับหลักการและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้จัดทำไว้ในขั้นแรก ผู้สังเกตจะใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ เช่น นับความถี่ของตัวแปรด้านต่าง ๆ (categorical frequencies) พิจารณาตัวชี้วัดทางกายภาพ (physical indicators) ตัวชี้วัดด้านการปฏิบัติ (performance indicators) การพรรณนาแบบเปิดกว้าง (detached open-ended narrative) การสังเกตโดยการมีส่วนร่วม (participant observation) การสังเกตโดยใช้แบบสอบถามเฉพาะเจาะจง (focused questionnaire observation) เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์และตีความหมาย

หลังจากการสังเกตการณ์สอนและได้ข้อมูลของครูมาแล้ว ผู้นิเทศจะเริ่มวิเคราะห์ข้อมูลนั้นโดยใช้การนับความถี่ตัวแปรบางตัวที่ได้กำหนดไป แล้วจำแนกตัวแปรหลักที่เกิดขึ้นรวมทั้งค้นหาตัวชี้วัดบางตัวที่เกิดขึ้นใหม่จากการปฏิบัติหรือบางตัวที่ไม่เกิดขึ้น เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงแปลความหมายข้อมูล

ขั้นที่ 4 การประชุมครูภายหลังการสังเกต

การประชุมครูภายหลังการสังเกต เพื่อให้ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับและได้ร่วมอภิปรายกับข้อมูลเหล่านั้น เพื่อนำผลไปใช้วางแผนปรับปรุงการสอนต่อไป ผู้นิเทศควรเลือกรูปแบบการนิเทศ (ทางตรง ทางอ้อมหรือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม) ตามความจำเป็นและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของครู

ขั้นที่ 5 วิพากษ์วิจารณ์ผลจากขั้นตอนทั้ง 4

การวิพากษ์วิจารณ์ผลที่ได้รับจากขั้นตอนทั้ง 4 จะเป็นการใช้เวลาเพื่อพิจารณาและ ทบทวนรูปแบบ รวมทั้งกระบวนการตั้งแต่การประชุมครั้งแรก (preconference) ไปจนถึงการประชุม ครั้งหลังสุด (post conference) ว่ามีสิ่งใดบกพร่องและต้องการแก้ไขในจุดใดบ้าง การวิพากษ์วิจารณ์ อาจทำได้หลังสิ้นสุดการประชุมในขั้นสุดท้ายประมาณ 3 – 4 วัน และควรเป็นการประชุมอย่างไม่เป็น ทางการ สำหรับวิธีการนั้นควรเป็นการสรุปผลอย่างสั้น ๆ กะทัดรัด และได้ใจความ⁵⁰

2. การนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน (peer coaching)

กลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ได้เสนอรูปแบบการให้ความช่วยเหลือครูโดยเพื่อนนิเทศเพื่อน จากแนวคิดของผลการศึกษาวิจัย ที่พบว่าผลการเรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ ของคนเราแตกต่างกัน แต่คนเราจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด จากการสอนคนอื่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้สามารถนำไปจัดรูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนได้ การนิเทศแบบเพื่อน (peer coaching) เป็นกระบวนการที่ครูผู้สอน 2 คน หรือมากกว่าได้มาทำงาน ร่วมกัน เพื่อสะท้อนถึงการปฏิบัติงานในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการ จัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นด้วยกิจกรรมต่าง ๆ หลากหลาย เช่น มีการสอนร่วมกันเป็นที่ปรึกษาซึ่ง กันและกัน เป็นผู้ควบคุม เป็นเพื่อนร่วมงานกัน เป็นผู้ควบคุมและตรวจสอบเป็นผู้ร่วมในการวางแผน บทเรียน เป็นผู้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เป็นทีมศึกษาเป็นคณะผู้พัฒนาหลักสูตรพัฒนาสื่อการสอน เป็นผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติการสอนที่ได้ถ่ายทอดสู่ผู้อื่น⁵¹

3. การให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ (other forms of direct assistance)

กลิคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ได้เสนอรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงอื่น ๆ อีก 6 รูปแบบ ดังนี้

1. การสาธิตการสอน (demonstration teaching) โดยผู้นิเทศหรือครูที่เชี่ยวชาญ สาธิตเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ
2. การเข้าไปร่วมสอนด้วย (co-teaching) โดยผู้นิเทศหรือครูที่เชี่ยวชาญช่วย ซึ่งกันและกัน ในการวางแผนการสอน ดำเนินการสอนและประเมินผลการสอน
3. การให้ความช่วยเหลือโดยจัดหาสื่อ อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ให้ (assisting with resource and materials) โดยผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือ แนะนำเกี่ยวกับเทคนิคและการปรับ ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบท เรียนและผู้เรียน

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน, 301-306.

⁵¹ เรื่องเดียวกัน, 308 – 311.

4. การให้ความช่วยเหลือในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง (assisting with student assessment)

5. การให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา (problem solving) ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้ที่ครูให้การเคารพนับถือ เป็นผู้ที่ทำให้เกียรติ ยกย่องครู มีความจริงใจที่จะร่วมสร้างความเจริญก้าวหน้าในอาชีพให้กับครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ไม่เปิดเผยข้อมูลที่ได้รับจากครูกับผู้ที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด

6. การเฝ้าติดตาม (monitoring) หัวใจของการเฝ้าติดตาม คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับผู้ถูกนิเทศในโรงเรียน เป็นการช่วยเหลือโดยตรง อาจได้มาจากการที่มอบหมายให้ครูที่ให้คำแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญ การสาธิตการสอน การสอนร่วมกันและอื่น ๆ⁵²

การสื่อสารที่ดีของครู การสังเกตการณ์สอนที่มีคุณภาพ การให้ข้อมูลป้อนกลับหลังนิเทศ การสอน และการร่วมมือปรายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ภายใต้การดำเนินการนิเทศแบบคลินิกและการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถทำให้ครูช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยศึกษานิเทศต้องเป็นผู้ที่เข้าถึงได้ง่าย มีการประเมินการทำงานของกลุ่มแบบกัลยาณมิตร จัดตารางเวลาการพบปะเพื่อปรึกษาหารือได้เหมาะสมไม่สร้างภาระงานเพิ่มให้ครู การช่วยเหลือครูโดยตรงควรแยกจากการประเมินการสอนเพื่อให้ครูเกิดความไว้วางใจ เชื่อมมั่นที่จะร่วมกิจกรรมยอมรับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงในรูปแบบของการปฏิบัติงานร่วมกัน⁵³

สรุปได้ว่าการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรงประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการ คือ 1) การวางแผนร่วมกับครูในการให้ความช่วยเหลือ 2) เข้าไปมีส่วนร่วมกับครูเพื่อช่วยเหลือ 3) สรุปผลการช่วยเหลือและวางแผนที่จะประชุมตรวจสอบความช่วยเหลือร่วมกับครู 4) การประชุมวิเคราะห์ผลการช่วยเหลือร่วมกับครู 5) ประชุมสรุปและวิเคราะห์กระบวนการช่วยเหลือครูทุกขั้นตอน เพื่อวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของกระบวนการ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงเป็นภาระหน้าที่สำคัญของผู้นิเทศที่มีต่อครูผู้สอน ทั้งนี้เพราะครูเป็นตัวละครสำคัญในการปรับปรุงการเรียนการสอน หากครูพบปัญหาในการจัด การเรียนการสอน แต่ขาดการเหลียวแลหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือแล้ว ย่อมส่งผลไปถึงคุณภาพการศึกษาของนักเรียน การวิจัยครั้งนี้ได้ให้นิยามความหมายของการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงว่า หมายถึง การวางแผนปฏิบัติงาน การส่งเสริมสนับสนุนทั้งทางด้านวิธีการ เครื่องมือและการประเมินผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับ ปัญหาความต้องการของครู มีการสรุปผลการปฏิบัติงาน และกำหนดปฏิทินการนิเทศโดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

⁵² เรื่องเดียวกัน, 311 – 312.

⁵³ เรื่องเดียวกัน, 314.

การพัฒนาการทำงานกลุ่ม (group development)

กลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ได้เสนอบทบาทของผู้นิเทศในการพัฒนาการทำงานกลุ่ม เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนว่าเป็นวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษา โดยผู้นิเทศจะต้องพิจารณาบทบาทต่าง ๆ ของสมาชิกก่อนดำเนินการ คือการหาคำตอบว่ามีพฤติกรรมใดบ้าง ที่เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทและความพร้อมของสมาชิกแต่ละคนและสมาชิกแต่ละคนเหล่านี้ได้แสดงบทบาทของตนมาแล้วมากน้อยเพียงใด มีบทบาทอะไรบ้างที่เกิดขึ้นมาแล้วและที่ยังขาดอยู่ โดยตระหนักว่าบทบาทที่เน้นงานและเน้นตัวบุคคลคือหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มที่ทุกคนต้องปฏิบัติ

กลุ่มที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความกลมเกลียวสามัคคีในกลุ่ม คือกลุ่มที่มีผู้นำที่ดี สามารถทำให้กลุ่มดำเนินการได้ดี ผู้นำควรมีบุคลิกลักษณะความเป็นมืออาชีพโดยธรรมชาติ ผู้นำควรรู้จัก ประกอบในการนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ เลือกวิธีการสำหรับการตัดสินใจของกลุ่มอย่างชัดเจน สามารถจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ใช้ความแตกต่างของข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและสามารถปรับเปลี่ยนเลือกรูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมให้กับกลุ่มได้ การเรียนรู้ทักษะการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งของการนิเทศการศึกษา บทบาทของสมาชิกในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มต้องพิจารณาว่าพฤติกรรมใดบ้างที่จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาทและความพร้อมของสมาชิกแต่ละคน สมาชิกแต่ละคนได้แสดงบทบาทที่เน้นงานและเน้นบุคคลมากน้อยเพียงใด บทบาทใดที่เกิดขึ้นแล้ว และบทบาทใดที่ของสมาชิกทุกคนที่ต้องปฏิบัติ กลุ่มที่สมาชิกประสบความสำเร็จนั้น ผู้นำต้องให้สมาชิกภายในกลุ่มเข้าใจหน้าที่และบทบาทของตนภายในกลุ่ม ผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวให้สมาชิกทุกคนได้ทราบว่าบทบาทใดบ้างยังไม่ถูกต้อง ควรจะต้องเพิ่มเติมบทบาทใด ซึ่งผู้นำกลุ่มควรจะต้องมอบหมายให้กับสมาชิกกับผู้นำกลุ่ม⁵⁴

เฮอร์เชย์ และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard) เชื่อว่าผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีผลมาจากรูปแบบภาวะผู้นำ (leadership style) กับระดับวุฒิภาวะของกลุ่ม (the maturity level of the group) ซึ่งระดับวุฒิภาวะนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับงานที่ผู้นำปฏิบัติอยู่ ผู้นำคนใดคนหนึ่งอาจมีวุฒิภาวะสูงกับงานหนึ่ง แต่อาจมีวุฒิภาวะต่ำกับงานอย่างอื่นได้ วุฒิภาวะ (maturity) สามารถประเมินผลได้จากองค์ประกอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ (motivation) ความรับผิดชอบ (responsibility) และการศึกษาหรือประสบการณ์ (education or experience) การแก้ไขความขัดแย้ง

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, 321 – 323.

(conflicts) หมายถึง ความเห็นที่ไม่ตรงกันของสมาชิกตั้งแต่คนขึ้นไปในช่วงเวลาหนึ่ง ความขัดแย้งไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นกับผู้ที่พฤติกรรมห่วงเหี่ยวหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมเท่านั้น⁵⁵

การทำงานกลุ่มหรือทำงานเป็นทีมเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา การที่จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ การที่จะสร้างหรือพัฒนากลุ่มโดยการเพิ่มพูนความรู้ทักษะให้กับสมาชิกจะ ต้องตั้งวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่มทั้งในลักษณะของบุคคลและของกลุ่ม ทุกคนในกลุ่มต้องมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาของกลุ่ม ประกอบด้วย

1. การจัดการให้ครูในโรงเรียนมีเป้าหมายและมองเห็นปัญหาร่วมกัน เพื่อการมุ่งสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

2. การจัดการเพื่อให้มีการวางแผนในการดำเนินงานแก้ปัญหาร่วมกัน เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการวางแผน จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนในการใช้วิธีการระดมสมองโดยการใช้คำถาม และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบแนวทางต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อประกอบพิจารณา และเป็นการกระตุ้นให้ครูเกิดความคิดในการที่จะปฏิบัติงานต่อไป

3. การบริหารจัดการเพื่อให้ทีมทำงานอย่างมีความสุข การทำงานเป็นทีมจะประสบความสำเร็จได้เมื่อทุกฝ่ายมีความเต็มใจ และพอใจที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน ควรมีการแบ่งงานให้ชัดเจนเหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของแต่ละคน ในขณะเดียวกันก็ให้มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างงานต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการปรับปรุงโดยเฉพาะผู้บริหารควรรับฟังความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพในการทำงานควรให้เกียรติซึ่งกันและกันในการร่วมคิดร่วมทำความคิดเห็นของครูผู้สอนไม่ควรใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจซึ่งเป็นการสกัดกั้นความคิดเห็นของผู้อื่น จะทำให้ผู้ทำงานเป็นทีมหมดขวัญและกำลังใจ⁵⁶

ในการพัฒนาทีมงาน ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในองค์กร ได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่และอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันสร้างผลลัพธ์ที่องค์กรต้องการโดยสนับสนุนให้สมาชิกทุกคนในองค์กรได้คิดใหม่ ได้ทำงานร่วมกันและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีกระบวนการที่สำคัญคือ ครูทุกคนในโรงเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีนิสัยใฝ่รู้ เรียนรู้ภาระงานต่าง ๆ

⁵⁵ Paul Hersey, and Kenneth H. Blanchard, **Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources**, 6th ed. (Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1993), 34.

⁵⁶ กระทรวงศึกษาธิการ, **ชุดฝึกอบรมการปรับกระบวนทัศน์และพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 101.

ด้วยตนเอง รวมทั้งเรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงของสังคม สภาพแวดล้อม พัฒนาศักยภาพตนเองให้สามารถปฏิบัติงานตามเป้าหมายของโรงเรียนและเป้าหมายชีวิตของคน ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนาให้มีวิธีการคิดอย่างไตร่ตรอง (critical thinking) การพัฒนาวิธีคิดทำให้ครูสามารถสร้างวิสัยทัศน์ของการทำงานได้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อการทำงาน ครูในโรงเรียนร่วมแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ซึ่งกันและกัน ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รวมทั้งร่วมกันหาหลักการและทฤษฎีมาใช้ในการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่สำคัญคือครูทุกคนต้องได้รับการสนับสนุนให้ถ่ายโยงและแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ทั้งในด้านวิชาการและประสบการณ์ระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาความคิด ความกลมเกลียว ความฉลาดเกิดเป็นศักยภาพของกลุ่มครู ประสิทธิผลที่เกิดคือ ทำให้สมาชิกทุกคนมีวิธีอย่างเป็นระบบ มีวิธีการถ่ายทอดที่เป็นระบบวิธีคิดและวิธีการถ่ายทอดนี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการทำงานตามระบบย่อยขององค์การ (shape the behavior of systems) ลักษณะการคิดอย่างเป็นระบบของสมาชิกช่วยให้โรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปสู่ความมีประสิทธิภาพ สามารถปรับตัวได้กับสภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการสร้างวินัยในการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ให้เกิดขึ้นในองค์การ (develop the discipline of dialogue in the organization) การสนทนาแลกเปลี่ยน (dialogue) ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ ถ่ายโยงประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้ทีมงานมีเอกภาพทางความคิดและการปฏิบัติรวมทั้งการสร้างวินัยในการเรียนรู้ของทีมงาน ส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างกิจกรรมในการเรียนรู้ให้แก่ครูเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ สร้างศักยภาพในการสืบค้นหาความรู้ของทีมงาน สร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนความรู้และการสร้างสรรค์งานให้เป็นเอกภาพของทีม⁵⁷

การพัฒนาการทำงานกลุ่มได้ยังกล่าวถึงความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการช่วยพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพ โดยเน้นบทบาทของศึกษานิเทศก์ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมกลุ่ม การจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกในกลุ่ม การแก้ปัญหาคความขัดแย้ง การเตรียมการประชุม ประเด็นที่จะบ่งบอกถึงความเป็นมืออาชีพของกลุ่มก็คือสมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกันได้ด้วยดี ภายใต้การควบคุมบริหารจัดการของผู้นำกลุ่มที่มีคุณภาพและสุดท้ายกลุ่มก็จะสามารถพัฒนาระดับการทำงานให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่าการพัฒนาการทำงานกลุ่ม หมายถึง การปฏิบัติงานที่เน้นการสร้างหรือพัฒนา กลุ่ม โดยการให้ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ให้กับสมาชิก วิธีการทำงานโดยยึดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม บทบาทของสมาชิก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาและการพัฒนากระบวนการเรียน

⁵⁷ Peter M. Senge, *The Fifth Discipline Field book: Strategies and Tools for Building a Learning Organization* (New York: McGraw – Hill, 1994), 6 – 7.

การสอน และนิเทศแบบกัลยาณมิตร ติดตามผลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุน และเสริมแรงโดยการสร้างขวัญกำลังใจให้กับครู

การพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development)

กลิคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ได้เสนอ แนวความคิดในการจัดกิจกรรมพัฒนาครูในการพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development) เพื่อปรับปรุงการสอนของครู ให้ส่งผลไปสู่นักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูในการพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development) จะเกี่ยวข้องกับ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และระดับความคิดเชิงนามธรรมของครูเพราะครูมีความแตกต่างกันมาก ในเรื่องการเอาใจใส่ต่อกิจกรรม การได้รับข้อมูล การพิจารณาถึงผลกระทบต่อประสบการณ์ของครู จึงช่วยให้เลือกกิจกรรมได้เหมาะสมกับครูมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ควรพิจารณาในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครู ในการพัฒนาทางวิชาชีพ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการนำไปใช้ประโยชน์จริง
2. มีการวางแผนระยะยาวไว้หรือไม่เกี่ยวกับการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหา
3. หลอมรวมเป้าหมายส่วนตัวกับเป้าหมายของหน่วยงาน
4. การฝึกแนวคิดเชิงรูปธรรม
5. การปฏิบัติร่วมกันในกลุ่มย่อย
6. การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยกลุ่มเพื่อน
7. การฝึกทักษะให้มีลักษณะที่คงทนและเป็นทักษะเฉพาะ
8. ฝึกทักษะที่ใช้ในการพัฒนา เช่น การสาธิต การทดลอง และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ระหว่างการฝึกปฏิบัติ

9. การทดลอง กระตุ้นให้แรงเสริม
10. การมีส่วนร่วมของผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
11. เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร

หลักการจัดกิจกรรมเพื่อให้บริการในการพัฒนาครูในการพัฒนาทางวิชาชีพมีดังนี้

1. ครูที่มีความคิดเชิงนามธรรมระดับต่ำ (low abstract) และมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง (กับงานครู) ในระดับเบื้องต้น จะไม่มีประสบการณ์ในการประยุกต์ใช้ทักษะที่จำเป็นต่อการสอน ควรเน้นการให้ข้อมูล การสาธิต และการปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ และขั้นตอนสุดท้ายของการประชุมปฏิบัติการควรเน้นให้มีความเข้าใจต่อประเด็นสำคัญที่จะได้รับ

2. ครูที่มีความคิดเชิงนามธรรมระดับปานกลาง (moderate abstract) และมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง (กับงานครู) อยู่ในระดับบูรณาการได้ ควรจัดกิจกรรมด้านการปฏิบัติในห้องเรียน

การสังเกต การให้ข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะจากผู้นิเทศและเพื่อนร่วมงานโดยเริ่มด้วยการอธิบาย และสาธิต เพื่อประยุกต์ ใช้ทักษะต่าง ๆ ในการปรับปรุงการสอน

3. ครูที่มีความคิดเชิงนามธรรมระดับสูง (high abstract) และมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง (กับงานครู) อยู่ในระดับคิดสร้างสรรค์ได้ ควรจัดกิจกรรมที่เน้นการทดลอง การปรับปรุง การระดมสมอง และการแก้ปัญหากลุ่ม เพื่อปรับปรุงทักษะที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับการพัฒนาทางวิชาชีพ เป็นเป้าหมายสำหรับครูและผู้นำเพื่อเป็นการฟื้นฟูครูและเพื่อการปรับปรุงด้านการเรียนการสอน ต้องมีการดำเนินงานใน 2 ระดับ ระดับแรก ครูรายบุคคลควรมีโอกาสได้เรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนการค้นหาความเป็นตัวตนของพวกเขาทั้งหลาย และเพื่อเป้าหมายการประกอบอาชีพผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ ระดับสอง ครูเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและขององค์กรตำบล ควรมีการกำหนดร่วมกันในการเรียนรู้และทักษะดำเนินการ ความรู้และโปรแกรมนั้นองค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพต้องมุ่งเน้นด้านความต้องการและด้านความวิตกกังวลของครู ความสำเร็จของงานวิจัยโปรแกรมการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม การวางแผนในระยะยาว ปัญหา อุปสรรคของสมัยการประชุม การสูญเสียเวลา การทดลองและภาวะเสี่ยง การสนับสนุนการบริหารและการจัดการ กิจกรรมกลุ่มเล็ก ๆ การมองเห็นผลสะท้อนกลับ การสาธิตและการทดลองการฝึกสอน และผู้นำมีส่วนร่วมในกิจกรรม การพิจารณาสำหรับเฉพาะบุคคล และกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษ สามารถช่วยให้การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพของผู้มีส่วนร่วมได้ตรงตามประเด็นมากยิ่งขึ้น ครูได้ผ่านการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ 3 ระยะ : ด้านการปฐมนิเทศ , ด้านการบูรณาการ, และด้านความประณีต การพิจารณาการใช้เทคนิคนอตและสลัก (Nuts-and-Bolts) เมื่อผู้พูดรายงาน ควรมีการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกและมีการจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และมีการประเมินผลการพิจารณา นอตและสลักสามารถเพิ่มความสะดวก และความเอาใจใส่ให้กับครู มันเป็นเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ว่า การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพเป็นเวลาแห่งการสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ของครู เพื่อสร้างความเข้าใจที่ว่า การพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพเป็นการใช้เวลาดี ๆ ไป จุดมุ่งหมายของการพัฒนาทางวิชาชีพภาพของครูจะเป็นแรงผลักดันสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง⁵⁸ ในการพัฒนาทางวิชาชีพนั้น ครูต้องมีคุณสมบัติทางวิชาชีพคุณสมบัติส่วนตัว และมีความรู้ความเข้าใจในงานครู ประกอบด้วย ความรู้ในสาขาวิชาที่สอน ความเข้าใจในตัวนักเรียน ความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการ วิธีสอน รูปแบบการสอนต่าง ๆ มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู มีบุคลิกภาพดี

⁵⁸ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon, *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach*, 7th ed. (Boston: Allyn & Bacon, 2007), 351 - 369.

มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ⁵⁹ ดังนั้นการพัฒนาทางวิชาชีพนั้น ครูต้องมีคุณสมบัติคือ เข้าใจนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจงานครู มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีบุคลิกภาพดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสามารถในการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม จัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี จัดการเรียนรู้แบบ เน้นปฏิสัมพันธ์ จัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในการพัฒนาทางวิชาชีพ ให้ประสบความสำเร็จนั้นเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการ สำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาความสามารถในการสอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมสัมมนาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามมาตรฐานวิชาชีพครู⁶⁰

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าการพัฒนาทางวิชาชีพมีความหมายต่อครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพจะต้องสอดคล้องตามความต้องการและระดับความสามารถของครู จะต้องมีการวางแผนระยะยาวเป็นการปฏิบัติงานกลุ่มย่อย มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการทำกิจกรรมต่าง ๆ หากพิจารณาลักษณะบุคคลและกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมและการจัดเตรียมการพัฒนาทางวิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ ให้พร้อมช่วยเสริมให้การพัฒนาทางวิชาชีพ มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ได้ให้นิยามความหมายของการพัฒนาทางวิชาชีพ หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในวิชาที่สอน หลักการและเทคนิคการสอน ความเข้าใจในผู้เรียน มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู มีบุคลิกภาพดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและมีการประเมินผลปฏิบัติงานร่วมกัน

⁵⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง **หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547), 84.

⁶⁰ Thomas J. Sergiovanninand Robert J. Starratt, **Supervision: A Redefinition**, 6th ed. (New York: McGraw – Hill, 1998), 23 – 24.

การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development)

หลักสูตรตามทัศนะของกลิคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) หมายถึง เนื้อหาของการสอน คู่มือการสอน หนังสือและอุปกรณ์การสอน ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดต้องมีลักษณะดังนี้

1. เป็นชุด คือ ลำดับของประสบการณ์การเรียนรู้ (sequence)
2. มีความต่อเนื่อง คือ ความยาวนานของช่วงเวลาของประสบการณ์ (continuity)
3. มีขอบเขต คือ กรอบของประสบการณ์การเรียนรู้ (scope)
4. มีความสมดุล คือ ระดับของความสัมพันธ์และความสอดคล้องระหว่างหัวเรื่อง (balance) อย่างเหมาะสม⁶¹

รูปแบบของหลักสูตร มี 3 รูปแบบ กลิคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ดังนี้

1. รูปแบบวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (behavioral objective) เป็นหลักสูตรที่จัดแบ่งเนื้อหาสาระของการเรียนออกเป็นหน่วยย่อยตามข้อเท็จจริง หรือทักษะที่สำคัญของขอบเขตเนื้อหา แต่ละวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมจะต้องมีส่วนสัมพันธ์และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

2. รูปแบบการเชื่อมโยงความคิดรวบยอด (webbing and conceptual mapping) เป็นหลักสูตรที่กำหนดเนื้อหาหลักและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาหลักให้ผู้เรียนปฏิบัติเป็นการ บูรณาการความรู้ ทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียนในการเรียนรู้เนื้อหาหลักที่กำหนดขึ้นผู้จัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรแบบนี้จะพิจารณาองค์ประกอบในหลาย ๆ ด้านของการเรียนรู้ โดยผ่านกิจกรรม การอ่าน การเขียน การฟัง และการสร้างสรรค์ แล้วบูรณาการความรู้หลายด้านนั้น เข้าไว้เป็นประเด็นเดียวกันรูปแบบของหลักสูตรนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกิจกรรมสหสาขาวิชา ได้แก่ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ

3. รูปแบบการเน้นผลที่จะได้รับ (results – only format) เป็นหลักสูตรที่กำหนดเป้าหมายของการเรียนและอาจจะกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอน จัดกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียนโดยเปิดกว้างให้สามารถใช้สื่อ กิจกรรม วิธีการต่าง ๆ ได้เอง เพื่อให้

⁶¹ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon, *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach*, 7th ed. (Boston: Allyn & Bacon, 2007), 388.

ได้ผลตามเป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรตามที่คณะของกิลิตแมน, กอร์ดอน, และรอส-กอร์ดอน จะต้องสอดคล้องกับการพัฒนาครู⁶²

กระบวนการในการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ประกอบด้วย ขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน รวม 7 ภารกิจ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของโรงเรียน

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของโรงเรียน

1. สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

2. พัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน

3. ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และคณะกรรมการอื่น ๆ ตามความจำเป็น

4. จัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้เป็นระบบ

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสนองนโยบาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน/องค์กร ในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบด้วยวิธีการที่หลากหลาย และขอความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการจัดทำและใช้หลักสูตรโรงเรียน

ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรโรงเรียน

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

3. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4. กำหนดโครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนแต่ละช่วงชั้นและสัดส่วนเวลาเรียน

⁶² เรื่องเดียวกัน, 389.

5. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสารการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
6. จัดทำคำอธิบายรายวิชา
7. จัดทำหน่วยการเรียนรู้
8. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
9. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
10. กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้
11. กำหนดการวัดผลและประเมินผล
12. บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรให้สอดคล้องกับ

หลักสูตรโรงเรียน

ภารกิจที่ 3 การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้
2. จัดหา เลือกใช้ ทำและพัฒนาสื่อ
3. จัดกระบวนการเรียนรู้
4. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

1. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการภายในโรงเรียน
2. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการภายนอกโรงเรียน

โรงเรียน

ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียน จากนั้น

โรงเรียนสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน

ภารกิจที่ 7 การปรับปรุง พัฒนาระบวนการการบริหารจัดการหลักสูตร

1. โรงเรียนนำผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร
2. โรงเรียนดำเนินการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารการจัดการหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในการใช้หลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือในการพัฒนา และการปรับปรุงองค์ประกอบบางอย่างในชั้นเรียนได้อย่างมีอิสระ ผู้นิเทศสามารถพิจารณาได้จาก 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ 1) รูปแบบ (format) ของหลักสูตร วัตถุประสงค์เชิง

พฤติกรรม (behavioral objective) การเชื่อมโยงความคิดรวบยอด (webbing) และการเน้นผลที่เกิดขึ้นเท่านั้น (results-only) 2) แหล่งการพัฒนาที่เกี่ยวข้องระหว่างครูกับบุคคลอื่น ๆ ในระดับเขตการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญระดับจังหวัดและรัฐบาล รวมทั้งสำนักพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือ แบบเรียน ออกมา 3) ระดับการมีส่วนร่วมของครูกับหลักสูตรในแต่ละประเภท⁶³

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักสูตร เป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรโรงเรียน วางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร ดำเนินการบริหารหลักสูตรกรณีศึกษา กำกับ ติดตามและประเมินผล สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียน ปรับปรุงพัฒนากระบวนการศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตร โดยการติดตามประเมินผลการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาของนักเรียนจะทำให้ทราบถึงปัญหาข้อบกพร่องของหลักสูตรเป็นข้อมูลย้อนกลับในการนำมาพิจารณาถึงการพัฒนาหลักสูตรและในขณะเดียวกันครูผู้สอนจะใช้หลักสูตรให้ประสบความสำเร็จมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือในการพัฒนาและการปรับปรุงองค์ประกอบบางอย่าง ในชั้นเรียนได้อย่างอิสระ ดังนั้น ในการพัฒนาหลักสูตร ผู้นิเทศจะต้องพิจารณาองค์ประกอบสำคัญ ต่อการพัฒนาหลักสูตรในปัจจุบัน ได้แก่รูปแบบของหลักสูตร แหล่งการพัฒนาที่เกี่ยวข้องระหว่างครูกับบุคคลอื่น ๆ ระดับการมีส่วนร่วมของครู การวิจัยครั้งนี้ได้ให้นิยามความหมายของการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อการจัดทำหลักสูตรโรงเรียน การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น ชุมชนและสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงการพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนและรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตร

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (action research)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (action research) เป็นรูปแบบการวิจัยชนิดหนึ่ง ที่เน้นกระบวนการให้ได้ข้อมูลเพื่อนำผลวิจัยไปปรับปรุงการสอนของครูให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหลากหลายประเภท เช่น การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง การพัฒนาทางวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาหลักสูตร โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

⁶³ กระทรวงศึกษาธิการ, ชุดฝึกอบรมการปรับกระบวนการและพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน (กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546), 311 - 319.

1. ค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. วางแผนเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดชนิดของข้อมูลที่ต้องการ วิธีการรวบรวมข้อมูล และแหล่งหรือทรัพยากรที่จำเป็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ประเมินผล วิเคราะห์ แผลผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายและจุดประสงค์
5. สรุป อภิปรายผล

คำแนะนำสำหรับการช่วยเหลือการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนการทำงานของครูกับโรงเรียนโดยการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนนำไปสู่การแนะนำเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มคุณภาพของการวิจัยของครู อันดับแรก มันเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องได้รับการเตรียมพร้อมขั้นพื้นฐานในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ขณะนี้เราจะไม่พูดถึงการทำให้ครูกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ตรงกันข้าม ครูควรจะได้รับคำแนะนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ แบบทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อีกทั้งครูยังจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการทบทวนและการเขียนสรุปข้อมูลด้วย ประการที่สอง ต้องมั่นใจว่าไม่มีครูหรือนักเรียนอยู่ในความเสี่ยงด้านวิชาการ ด้านสังคมหรือการเสี่ยงด้านอารมณ์ สถานการณ์จัดการโรงเรียนควรจะกำหนดข้อแนะนำด้านจริยธรรมสำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติ ตลอดจนกระบวนการในการทบทวนข้อเสนอของการวิจัยเพื่อให้มั่นใจได้ว่าเป็นไปตามข้อแนะนำ ประการที่สาม ทีมวิจัยเชิงปฏิบัติการต้องมีแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่สำคัญที่สุดสำหรับครู-นักวิจัย คือเวลาในการวางแผนการวิจัยปฏิบัติการ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และการปฏิบัติตามแผนงาน สุดท้ายครูต้องได้รับโอกาสในการแลกเปลี่ยนการวิจัยเชิงปฏิบัติในกลุ่มโรงเรียน หรือแม้แต่แลกเปลี่ยนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนกับครูจากโรงเรียนอื่น การแลกเปลี่ยนการวิจัยเชิงปฏิบัติในชั้นเรียน ให้การรับรู้แก่ครู-นักวิจัย เป็นเหมือนรากฐานสำหรับการสนทนาสะท้อนกลับในกลุ่มครู และทำให้ครูได้แนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาการสอนของพวกเขาในชั้นเรียนและในโรงเรียน⁶⁴

สรุปได้ว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเสมือนเครื่องมือและเป็นการรวมเอางานนิเทศทั้งหมด ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน การวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อให้ความช่วยเหลือครูโดยตรงในการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม การพัฒนาทางวิชาชีพและการพัฒนาหลักสูตร การวิจัยครั้งนี้ได้ให้นิยามความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนว่า เป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครูให้มี

⁶⁴ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon and Jovita M. Ross-Gordon, *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach*, 7th ed. (Boston: Allyn & Bacon, 2007), 405 - 420.

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการ กระบวนการวิจัยที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา และการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจให้ครูเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของงานวิจัยในชั้นเรียน

ข้อมูลของโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3

สหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงาม เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยคำสั่งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ลักษณะเป็นการรวมกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงเข้าร่วมกลุ่มกันเรียกว่า “สหวิทยาเขต” ซึ่งสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงามมีโรงเรียนในสหวิทยาเขต 12 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านทัพหลวง หมู่ที่ 2 ตำบลทัพหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นายพงษ์ศักดิ์ ธาดาสีห์ ครูผู้สอนจำนวน 16 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนทั้งหมด 223 คน
2. โรงเรียนบ้านแจรงาม หมู่ที่ 4 ตำบลแจรงาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนคือ นายณัฐวุฒิ เสรีเบญจพล ครูผู้สอนจำนวน 4 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 62 คน
3. โรงเรียนบ้านหนองขาม หมู่ที่ 5 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนคือ นายสายัญ ทิมพชันธ์ ครูผู้สอนจำนวน 9 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนทั้งหมด 88 คน
4. โรงเรียนบ้านหนองกระถิน หมู่ที่ 3 ตำบลทัพหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นายสังวาล มุขทอง ครูผู้สอนจำนวน 16 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนทั้งหมด 252 คน
5. โรงเรียนบ้านสระเตย หมู่ที่ 1 ตำบลแจรงาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นายประสงค์ เกษสมบุรณ์ ครูผู้สอนจำนวน 18 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักเรียนทั้งหมด 368 คน
6. โรงเรียนบ้านหนองแวน หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นางประคอง รัตมีแก้ว ครูผู้สอนจำนวน 9 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 125 คน

7. โรงเรียนบ้านหนองห้าง หมู่ที่ 8 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นายพรเทพ ศรีสุข ครูผู้สอนจำนวน 7 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 92 คน

8. โรงเรียนบ้านราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 7 ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี รักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นายสงวน พิมพพันธ์ ครูผู้สอนจำนวน 1 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 15 คน

9. โรงเรียนบ้านดงเชือก หมู่ที่ 7 ตำบลแจงงาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นางสาวสายฝน แก้วสีโท ครูผู้สอนจำนวน 5 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 72 คน

10. โรงเรียนบ้านโคกพระ หมู่ที่ 2 ตำบลแจงงาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นายอดุลย์ ภูซัง ครูผู้สอนจำนวน 5 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 68 คน

11. โรงเรียนบ้านทัพตาแทน หมู่ที่ 4 ตำบลทัพหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นายบุญสม ทองงาม ครูผู้สอนจำนวน 9 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 157 คน

12. โรงเรียนบ้านทุ่งหนองแก้ว หมู่ที่ 8 ตำบลทัพหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียน คือ นางวรรณภา แก้วมณี ครูผู้สอนจำนวน 5 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งหมด 74 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจงงาม ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

ปาตีเมาะ อีแต ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กตามทัศนะของครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็กตามทัศนะของครูวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กตามทัศนะของครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานีที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหาร

สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดปัตตานี ในด้านการวางแผนการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เป็นเพศหญิงมีทัศนעותระดับการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในมากกว่าครูที่เป็นเพศชาย ส่วนด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการด้านปฏิบัติการนิเทศภายในของผู้บริหาร สถานศึกษาขนาดเล็กตามทัศนะของครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานีที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน⁶⁵

สมพงษ์ เกสร ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ระดับการนิเทศภายในตามนิเทศตามความคิดเห็นครูและผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ และการดำเนินการนิเทศตามความคิดเห็นครูและผู้บริหารไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการปฏิบัติการในการวิจัยชั้นเรียนที่แตกต่างกัน⁶⁶

อัมพรกัญญ บัวครอง ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่าการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละชั้นตอน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกชั้นตอน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันและความต้องการ การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา การประเมินผลและรายงานผล การสร้างสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ แนวทางการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดเรียนร่วม 1) ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณ และให้ความสำคัญรวมถึงการสร้างความร่วมมือในการนำสภาพปัญหาหาวิเคราะห 2) ควรจัดการนิเทศในแนวทางเดียวกันโดยด่วยมีการประชุมวางแผนเพื่อหารูปแบบในการนิเทศที่เหมาะสม

⁶⁵ ปาตีเมาะ อีแต, “กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กตามทัศนะของครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดปัตตานี” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2552), บทคัดย่อ.

⁶⁶ สมพงษ์ เกสร, “การดำเนินการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2552), บทคัดย่อ.

3) ควรมีการประชุมอบรมจัดทำสื่อ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศให้มีความหลากหลาย 4) ควรแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศที่หลากหลาย ทั้งการนิเทศโดยตรงและทางอ้อม 5) ควรจัดให้มีการประเมินเครื่องมือที่ใช้ว่าตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่⁶⁷

ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดอบรมครูประจำการ ด้านการจัดการสอน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาประชาสัมพันธ์ ด้านการบริการพิเศษแก่นักเรียน ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอนและด้านการจัดหาบุคลากร⁶⁸

รัชณี ลากรัตนทอง ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านเวียงฝางผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดได้ให้ข้อมูลว่า ได้ปฏิบัติครบทุกกิจกรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้ ได้ประชุมก่อนเปิดภาคเรียนอย่างเป็นทางการ กำหนดหัวข้อในการประชุมเชิงปฏิบัติการดำเนินการโดยฝึกปฏิบัติประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนความรู้และความเข้าใจ มีการชี้แจงให้ครูผู้สอนได้เข้าใจถึงหลักการและรายละเอียด เยี่ยมและนิเทศชั้นเรียน สร้างวิธียุติธรรมนิเทศชั้นเรียนร่วมกัน ส่งเสริมการเรียนการสอนตามความสามารถของครูผู้สอน กำหนดแผนการเยี่ยมหรือนิเทศร่วมกัน ประเมินผลการสอนของครูผู้สอน สังเกตการณ์การสอน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน มีการให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และปฏิบัติงานตามแบบแผนงานโครงการที่รับผิดชอบ⁶⁹

⁶⁷ อัมพรกัญญ บัวครอง, “การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), 92.

⁶⁸ ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์, “การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553), บทคัดย่อ.

⁶⁹ รัชณี ลากรัตนทอง, “การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านเวียงฝาง” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553), บทคัดย่อ.

สุณีย์รัตน์ วีระสุนทร ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต พบว่า สภาพการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิตโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁷⁰

โสภณ ทองจิตร ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศในโรงเรียนในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศในโรงเรียนในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมปฏิบัติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินผลการนิเทศมีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ การดำเนินการนิเทศการวางแผนการนิเทศ การปรับปรุงแก้ไข และการสำรวจความต้องการจำเป็นของโรงเรียนตามลำดับ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยทางสถิติ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ⁷¹

ชุตินา แยมจำเมือง ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า กระบวนการนิเทศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการออกแบบวิธีทำงาน ด้านการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ด้านการประสานงาน ด้านการจัดสรรพยากร ด้านการอำนวยความสะดวก และด้านการประเมินสภาพปัญหา การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้ เกิดผลจริงและด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด กระบวนการนิเทศกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ทุกคู่มีความสัมพันธ์

⁷⁰ สุณีย์รัตน์ วีระสุนทร, “การศึกษาสภาพการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2553), 94.

⁷¹ โสภณ ทองจิตร, “การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศในโรงเรียนในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2553), บทคัดย่อ.

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กัน
ในลักษณะที่คล้อยตามกันทุกคู่⁷²

พัชรินทร์ ช่วยศิริ ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน
วัดประดู่ฉิมพลี มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในและปัญหาข้อเสนอแนะ
การนิเทศของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี ใน 5 ด้าน พบว่า 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง
มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้และให้การสนับสนุนเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์รวมถึงวิธีการจัดการเรียน
การสอนแต่ปัญหาคือยังคงขาดคนที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการนิเทศ ภาระงานของผู้นิเทศ
จึงมีมาก ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานนิเทศ จึงควรให้การอบรมผู้ที่จะต้องทำหน้าที่นิเทศ
เพื่อติดตามผล 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม มีการพัฒนาครูให้เข้าใจบทบาทของตนเอง
รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามโครงสร้างการบริหารงาน แต่ปัญหาของด้านนี้คือการที่ครู
มีความแตกต่างด้านความคิดเห็น จึงควรลดภาระของครูและควรส่งเสริมให้ครูยอมรับฟังความคิดเห็น
ของคนส่วนใหญ่ 3) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ มีการฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพทั้งด้านเทคนิค
การสอนและการส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้ให้ครูมีส่วนร่วม
ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และจัดการประชุม อบรม
ติดตามและประเมินผล แต่ครูบางคนยังขาดประสบการณ์การจัดทำหลักสูตรใหม่ บางกลุ่มสาระการ
เรียนรู้อย่างขาดแคลนครู จึงควรจัดอบรมและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแก่ครูและจัดสรร
บุคลากรให้เหมาะสม และ 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีการดำเนินการให้ครูนำวิจัยปฏิบัติการใน
ชั้นเรียนไปใช้จัดกระบวนการเรียนรู้ แต่ครูยังขาดความรู้ด้านเทคนิคการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
ควรให้ความรู้และคำแนะนำให้การจัดทำวิจัยที่ถูกต้องแก่ครู⁷³

พรธมมาศ พรหมพิลา ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการนิเทศ
การสอนในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการ
นิเทศการสอนในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 7 ด้าน คือ ด้านการวางแผน

⁷² ชูติมา แยมจำเมือง, “กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน
เอกชนในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554), 109.

⁷³ พัชรินทร์ ช่วยศิริ, “การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี”
(สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, 2554), 119.

ด้านการบริหารจัดการ ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู ด้านการประเมินผล ด้านการพัฒนาปรับปรุง ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการปฏิบัติการนิเทศการสอน⁷⁴

จิรัชญา พัดศรีเรือง ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้สากลของการนิเทศโรงเรียน พบว่า ตัวบ่งชี้สากลของการนิเทศโรงเรียน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) การส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน 3) การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา 4) การบริหารจัดการระบบงาน 5) การพัฒนาระบบการนิเทศภายใน 6) การบริหารการเงินและงบประมาณ และ 7) การบริหารบุคลากรแบบมีส่วนร่วม การยืนยันตัวบ่งชี้สากลของการนิเทศโรงเรียน พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ เป็นประโยชน์และถูกต้อง สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีการวิจัย⁷⁵

พรรณภา มหาวิชา ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียน วัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ด้านการจัดลำดับความสำคัญของงาน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินสภาพการทำงาน ด้านการออกแบบวิธีการทำงานและด้านการจัดสรรทรัพยากร ส่วนแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ 1) ควรมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานโดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินและเปรียบเทียบพฤติกรรมต่าง ๆ จากการทำงานร่วมกันอย่างเหมาะสม 2) ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของทางเลือกในการนิเทศการงานตามความสำคัญและสิ่งที่เป็นเรื่องเร่งด่วน 3) ควรมีการนำทฤษฎีความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการนิเทศมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 4) ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเลือกวิธีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่จากการสำรวจความต้องการเพื่อจัดสรรงบประมาณ และ 5) ควรให้ความรู้แนวทางวิธีการในการการนิเทศอย่างหลากหลายเหมาะสมกับรายวิชา⁷⁶

⁷⁴ พรรณมาศ พรหมพิลา, “ปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอนในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 1, 2 (มกราคม – มิถุนายน 2554): 28.

⁷⁵ จิรัชญา พัดศรีเรือง, “ตัวบ่งชี้สากลของการนิเทศโรงเรียน,” **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 3, 1 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2555): 41.

⁷⁶ พรรณภา มหาวิชา, “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร” (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), 82.

งานวิจัยต่างประเทศ

เฟอร์นันโด และเฮอริลีย์ (Fernando and Herlihy) ผู้วิจัยได้ออกไปศึกษาและทำการสำรวจถึงวิธีการของผู้ที่ให้การนิเทศหลายคน การนิเทศเป็นการช่วยพัฒนา ความสัมพันธ์และความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้รับการนิเทศ บทบาทของผู้ให้การนิเทศจะต้องสร้างความตระหนักและควรเป็นกลางในการนิเทศ ผู้นิเทศจะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับการนิเทศ และเปิดโอกาสให้กับผู้รับการนิเทศด้วย⁷⁷

วอลแลค, วิลโคซอน และแซทเชอร์ (Wallace, Wilcoxon and Satcher) ได้ศึกษาถึงผลดีและผลเสียจากประสบการณ์ของการนิเทศและผู้ที่มีส่วนร่วมในการนิเทศ จากการวิจัยพบว่าการนิเทศก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามก็มีบ้างที่ ผลออกมาอยู่ในด้านที่ล้มเหลว มีการวิเคราะห์จากรายงานที่ได้จากประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมการนิเทศต่างก็เห็นว่าวิธีนี้เป็นวิธีที่

ยอดเยี่ยมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นการได้มาซึ่งข้อสรุปที่ลงตัวร่วมกัน คุณภาพของงานวิจัยนี้ยังรวบรวม ข้อเสนอแนะ หน้าที่และภาระงานต่าง ๆ ที่สำคัญต่องานด้านการสอนจะส่งผลไปสู่กุญแจแห่งความสำเร็จ อีกด้านหนึ่งสำหรับผลวิเคราะห์จากประสบการณ์ด้านลบของผู้ที่เข้าร่วมการนิเทศ พบปัญหาใหญ่ ๆ อยู่สองประการได้แก่ อย่างแรก ได้รับคำแนะนำในการแก้ไขจุดบกพร่องน้อยเกินไป อย่างที่สองคือ ความแตกต่างกันของการปฏิบัติงาน⁷⁸

ซาชาเรียล (Zachariah) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในประเทศเคนยา ผลการวิจัยพบว่าการนิเทศการเรียนการสอนถือเป็นกระบวนการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรเพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนของข้าราชการและความเชื่อตรงต่อหน่วยงาน ประโยชน์ของการดำเนินงานนิเทศ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการสร้างผลงานทางวิชาการของนักเรียน การปรับปรุงคุณภาพในการการเรียนการสอนของครู รวมถึงการช่วยให้ครูผู้สอนสามารถติดตามผลการจัดเรียนการสอนของตนเองได้ ปัญหาหลัก ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานนิเทศการเรียนการสอนคือการขาดความสม่ำเสมอการดำเนินงานของผู้บริหารและการขาดทรัพยากร ซึ่งผู้บริหารควรมีการกำหนดการพัฒนา นโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับ

⁷⁷ Fernando, Delini M. and Herlihy, Barbara R. "Supervision of Group Work: Infusing the Spirit of Social Justice" **Journal for Specialists in Group Work** 35, 3 (September 2010): 281-289.

⁷⁸ Wallace, Melanie J. Drake, and others. "Productive and Nonproductive Counselor Supervision: Best and Worst Experiences of Supervisees" **Journal of Alabama Counseling Association** 35, 2 (Spring 2010): 4-13.

การดำเนินงานนิเทศการเรียนการสอนและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นข้อเสนอแนะและการสนับสนุนการติดตามผล⁷⁹

เอลเลน (Allen) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการและการนิเทศของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล : ความจำเป็นในการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพ พบว่าการจัดการและการนิเทศของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาคนั้นต้องเน้นการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูและความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและการพัฒนาทางการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง การจัดการและการนิเทศที่เหมาะสมนั้นโรงเรียนควรเน้นย้ำถึงหลักการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ แต่เนื่องด้วยการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมทางการศึกษาเพื่อเพิ่มการเรียนการสอน ดังนั้นจึงเสนอแนวทางสำหรับกลุ่มเครือข่ายการนิเทศของโรงเรียน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย ในการดำเนินการนิเทศแบบคลินิกและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยผู้บริหารต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักของการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียน⁸⁰

อดู อคินลอย และโอลายี (Adu, Akinloye and Olaoye) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของปัญหาและวิธีการต่างๆ ในการนิเทศภายในและภายนอกโรงเรียน กล่าวว่าเป็นการดำเนินงานนิเทศเป็นกิจกรรมสำคัญในการบริหารการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นควรมีการดำเนินงานนิเทศจากทั้งภายในหรือภายนอกหน่วยงานเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแต่ละโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานนิเทศ ทักษะและความสามารถของผู้บริหารในการกำกับดูแลการดำเนินงานนิเทศให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานนิเทศจะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการสร้างกลุ่มการทำงานของครูที่มีความสามัคคีและมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายเดียวกัน⁸¹

⁷⁹ Zachariah Wanzare, “Instructional Supervision in Public Secondary Schools in Kenya” *Educational Management Administration & Leadership Journal* 40, 2 (March 2012): 188-216.

⁸⁰ Agih A. Allen, “Effective School Management and Supervision: Imperative for Quality Education Service Delivery” *An International Multidisciplinary Journal* 9, 3 (July 2015): 62-74.

⁸¹ Emmanuel O. Adu, Gbadegesin M. Akinloye, and Olabisi F. Olaoye, “Internal and External School Supervision: Issues, Challenges and Wayforward,” *International Journal of Educational Sciences* 7, 2 (2014): 269-278.

สรุป

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าการนิเทศการศึกษาเป็นภารกิจที่จำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดผลดีและมีปัญหาอุปสรรคแตกต่างกันออกไป ทำให้ได้ข้อสรุป คือ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนตามทฤษฎีของกลิคแมน กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) สรุปได้ว่าผลการศึกษาในประเทศ พบว่ากิจกรรมการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง พิจารณาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องการจัดทำแผนการสอน การสังเกตการสอน การสร้างเสริมประสบการณ์ทางวิชาการ ดำเนินการโดยส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาชีพ คือให้คำแนะนำปรึกษาในการจัดทำแผนพัฒนางาน การพัฒนาการทำงานกลุ่ม ใช้การวางแผนปฏิบัติงานและแก้ปัญหาร่วมกันทั้งกลุ่มมากที่สุด เรื่องที่พัฒนาการทำงานกลุ่ม คือจัดทำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การพัฒนาหลักสูตรที่มีการดำเนินการ คือ ผู้บริหารส่งครูเข้าอบรม / สัมมนา ประชุมเชิงวิชาการ วิธีการพัฒนาหลักสูตร ระดับโรงเรียนและการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จัดหาเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนให้ครูศึกษาค้นคว้า ส่วนขั้นตอนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนซึ่งจากผลดังกล่าว สามารถใช้เป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทราบ 1) การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และ 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยประชากรที่ศึกษาคือ โรงเรียนในสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จำนวน 12 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ตามแนวคิดของกลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ข้างต้น จึงได้ลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบโดยเริ่มต้นด้วยการศึกษาสภาพปัญหา นิยามปัญหา ศักยภาพของโครงการที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสาร ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ นำมากำหนดขอบข่ายเชิงทฤษฎีการวิจัย ขอเสนอแนะและความเห็นชอบในการจัดทำโครงร่างงานวิจัย รับข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ นำเสนอภาคีวิจัยเพื่อขออนุมัติโครงการวิจัยต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย ตามขอบข่ายทางทฤษฎีของการวิจัย ที่ครอบคลุมตามขอบข่ายทางทฤษฎีที่กำหนดไว้ โดยได้รับความเห็นชอบอาจารย์ที่ปรึกษาและนำไป

ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เมื่อได้รับการแก้ไขและตรวจสอบ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดไว้ในแผนการดำเนินการ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

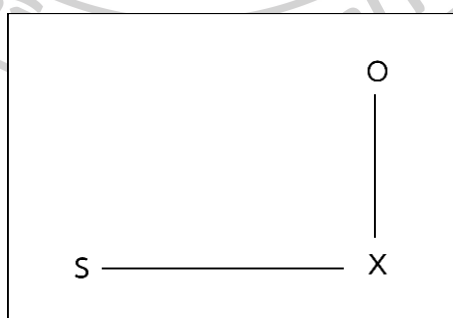
ผู้วิจัยสรุปข้อค้นพบ อภิปรายผล นำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ จัดพิมพ์และส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ประชากรและผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีแผนแบบการวิจัย เป็นแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการวัดครั้งเดียวในลักษณะศึกษาสภาวะการณ์ไม่มีการทดลอง (the-one shot, non-experimental case study) เขียนเป็นแผนภูมิ (diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ	S	หมายถึง	ประชากรที่ศึกษา
	X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
	O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม จำนวน 12 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนจำนวน 2 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน 2) ครูผู้สอน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 24 คน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ที่	ประชากร (โรง)	ผู้ให้ข้อมูล (คน)		รวมทั้งสิ้น (คน)
		ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการใน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน	ครูผู้สอน	
1	โรงเรียนบ้านทัพหลวง	1	1	2
2	โรงเรียนบ้านแฉ่งงาม	1	1	2
3	โรงเรียนบ้านหนองกระถิน	1	1	2
4	โรงเรียนบ้านสระเตย	1	1	2
5	โรงเรียนบ้านทุ่งหนองแก้ว	1	1	2
6	โรงเรียนบ้านทัพตาแทน	1	1	2
7	โรงเรียนบ้านหนองห้าง	1	1	2
8	โรงเรียนบ้านหนองขาม	1	1	2
9	โรงเรียนบ้านหนองแหน	1	1	2
10	โรงเรียนบ้านดงเชือก	1	1	2
11	โรงเรียนบ้านราษฎร์บำรุง	1	1	2
12	โรงเรียนบ้านโคกพระ	1	1	2
รวมทั้งสิ้น (คน)		12	12	24

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรพื้นฐาน และตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **ตัวแปรพื้นฐาน** เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

2. **ตัวแปรที่ศึกษา** เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนตามแนวคิดของกลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) มีขอบข่ายการดำเนินงานนิเทศ 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การช่วยเหลือครูโดยตรง (direct assistance to teachers) : X_1 หมายถึง ครูได้พัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการสังเกตการจัดการเรียนการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) รวมถึงการสร้างควมไว้วางใจและความสัมพันธ์อันดีในการร่วมกันอภิปรายหรือปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอน

2.2 การพัฒนาการทำงานกลุ่ม (group development) : X_2 หมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยผู้นิเทศต้องพิจารณาบทบาทของสมาชิกในกลุ่มซึ่งต้องชี้ให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบและความพร้อมของสมาชิกแต่ละคน มีการส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ มีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมหรือการอยู่ร่วมกันและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.3 การพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development) : X_3 หมายถึง ครูมีการพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่ความเชี่ยวชาญในสายงาน โดยมีการวางแผนการดำเนินงานระยะยาว การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ของตนเอง การมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพหรือการพัฒนาวิชาชีพ และการพัฒนาระดับความคิดเชิงนามธรรมที่เกี่ยวข้องกับงานและประสบการณ์การทำงาน

2.4 การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) : X_4 หมายถึง การปรับปรุงหลักสูตรการจัดการศึกษาเดิมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน มีการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรและเนื้อหาของหลักสูตรอย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง มีการกำหนดรูปแบบหรือขอบเขตของเนื้อหาหลักสูตรอย่างเหมาะสม และมีการกำหนดครูผู้รับผิดชอบการติดตามประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องของหลักสูตรซึ่งเป็นข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

2.5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (action research) : X_5 หมายถึง กระบวนการให้ได้ข้อมูลเพื่อนำผลไปปรับปรุงการสอนของครูให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด ต้องสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนและเห็นความสำคัญของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จัดทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่าง

สม่ำเสมอเพื่อนำไปต่อยอดการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสามารถนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดกับผู้เรียนอย่างเหมาะสม⁸²

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในเรื่อง เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่กำหนดตัวเลือกไว้ให้เลือก (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขต ทัพหลวงแฉงงาม แบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's five rating scales)⁸³ โดยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงามอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนกเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงามอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนกเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงามอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนกเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงามอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนกเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงามอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนกเท่ากับ 1 คะแนน

⁸² Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, and Jovita M. Ross-Gordon, **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach**, 7th ed. (Boston: Allyn & Bacon, 2007), 135-148.

⁸³ Rensis Likert, "The Method of Constructing and Attitude Scale," **Readings in Attitude Theory and Measurement**, ed. Martin Fishbein, (New York: John Wiley & Sons, 1967), 90 – 95.

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายเปิด (open ended question) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยนำผลที่ได้จากแบบสอบถามในตัวแปรที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดมาสร้างเป็นประเด็นคำถาม ปรีกษาอาจารย์การค้นคว้าอิสระและแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการศึกษารวบรวมเรื่องที่เกี่ยวข้องภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อพัฒนาข้อกระทงคำถามและปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตัวแปรและขอบเขตที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาและเชี่ยวชาญ ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of item objective congruence) และคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในตัวแปรที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดมาสร้างเป็นประเด็นคำถาม โดยจะสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอน 1 คน ในโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 รวมทั้งสิ้น 6 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือ ถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม

2. ผู้วิจัยนำหนังสือส่งถึงโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉ่งงาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล และติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนจากโรงเรียนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงบัณฑิตวิทยาลัยผ่านภาควิชาบริหารการการศึกษา เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู
5. ใช้วิธีการจัดบันทึกการสัมภาษณ์ สำหรับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้วผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแต่ละฉบับ
3. จัดทำตารางแจกแจงคะแนน (tally sheet) เพื่อกรอกคะแนนให้สอดคล้องกับแผนการวิเคราะห์ข้อมูลและระเบียบวิธีทางสถิติที่ใช้
4. นำข้อมูลดังกล่าวไปคำนวณหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
5. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ความถี่ (frequency : f) ร้อยละ (percentage : %)
2. การวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตที่พหลวงแจ่งงาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 สถิติที่ใช้วิจัย คือ มัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ แนวคิดของเบสต์ (Best)⁸⁴ มีรายละเอียดดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

⁸⁴ John W. Best, **Research in Education**. 3rd ed. (New Jersey : Prentice-Hall,1977), 174

3. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม ที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุป

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อทราบการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงามและ 2) เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม โดยใช้โรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) จำนวน 12 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม ตามแนวคิดของกลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ซึ่งได้กำหนดขอบข่ายการดำเนินงานนิเทศ 5 ด้าน คือ 1) การช่วยเหลือครูโดยตรง (direct assistance to teacher) 2) การพัฒนาการทำงานกลุ่ม (group development) 3) การพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development) 4) การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (action research) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 12 คน 2) ครูผู้สอน จำนวน 12 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 24 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน 2) ครูผู้สอน จำนวน 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 12 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูล 24 คน แยกพิจารณาตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน โดยหาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	16	66.67
	- หญิง	8	33.33
	รวม	24	100
2	อายุ		
	- ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
	- 30 – 40 ปี	5	20.83
	- 41 – 50 ปี	6	25.00
	- 51 ปีขึ้นไป	13	54.17
	รวม	24	100
3	วุฒิทางการศึกษา		
	- ปริญญาตรี	10	41.67
	- ปริญญาโท	14	58.33
	- ปริญญาเอก	-	-
	รวม	24	100
4	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		
	- ผู้อำนวยการโรงเรียน/รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน	12	50
	- ครูผู้สอน	12	50
	รวม	24	100
5	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน		
	- น้อยกว่า 5 ปี	1	4.17
	- 5 – 15 ปี	15	62.50
	- 16 – 25 ปี	8	33.33
	- 26 ปีขึ้นไป	-	-
	รวม	24	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 24 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 เป็นเพศหญิง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 54.16 รองลงมาคืออายุ 41 – 50 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และมีอายุ 30 – 40 ปี น้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20.83 มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 41.66 ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน/รักษาการในตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ตามลำดับ ส่วนประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน 5 – 15 ปี มากที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาคือ 16 – 25 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน น้อยกว่า 5 ปี น้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.16

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทวิทยาเขตที่พหลวงแจแงงาม

ในการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทวิทยาเขตที่พหลวงแจแงงาม เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทวิทยาเขตที่พหลวงแจแงงาม โดยภาพรวมและจำแนกรายด้านตามขอบข่ายการดำเนินงานนิเทศ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังปรากฏรายละเอียด ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทวิทยาเขตที่พหลวงแจแงงาม โดยภาพรวม

(N = 12)

ด้านที่	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน	μ	σ	ระดับ
1.	การช่วยเหลือครูโดยตรง (X_1)	3.83	0.59	มาก
2.	การพัฒนาการทำงานกลุ่ม (X_2)	4.00	0.49	มาก
3.	การพัฒนาทางวิชาชีพ (X_3)	3.75	0.63	มาก
4.	พัฒนาหลักสูตร (X_4)	3.83	0.43	มาก
5.	การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (X_5)	3.50	0.39	มาก
โดยภาพรวม (X_{tot})		3.78	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวง
 แฉงงาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.78, \sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการดำเนินงาน
 นิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงามอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ
 ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่ม ($\mu = 4.00, \sigma = 0.49$)
 รองลงมาคือด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\mu = 3.83, \sigma = 0.43$) ด้านการช่วยเหลือครูโดยตรง
 ($\mu = 3.83, \sigma = 0.59$) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ($\mu = 3.75, \sigma = 0.63$) และด้านการวิจัยเชิง
 ปฏิบัติการในชั้นเรียน ($\mu = 3.50, \sigma = 0.39$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 พบว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.39 - 0.63$) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม
 มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงาม
 เป็นรายด้าน มีรายละเอียดตามตาราง 4 – 8 ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศภายใน
 โรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงาม ด้านการช่วยเหลือครูโดยตรง

(N = 12)

ข้อที่	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการช่วยเหลือครูโดยตรง	μ	σ	ระดับ
1.	มีการส่งเสริมและช่วยเหลือครูในการพัฒนา ตนเอง	3.83	0.39	มาก
2.	มีการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู	3.33	0.89	มาก
3.	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอน	4.08	0.99	มาก
4.	มีการอภิปรายเพื่อเป็นแนวทางให้ครูปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ความสัมพันธ อันดี	4.08	0.67	มาก
รวม		3.83	0.59	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวง
 แฉงงาม ด้านการช่วยเหลือครูโดยตรงในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83, \sigma = 0.59$) เมื่อ
 พิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวง

แรงงาน ด้านการช่วยเหลือครูโดยตรงอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีการอภิปรายเพื่อเป็นแนวทางให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ความสัมพันธ์อันดี ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.67$) การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.99$) มีการส่งเสริมและช่วยเหลือครูในการพัฒนาตนเอง ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.39$) และมีการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู ($\mu = 3.33$, $\sigma = 0.89$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.39 - 0.99$) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่ม

(N = 12)

ข้อที่	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่ม	μ	σ	ระดับ
1.	มีการทำงานร่วมกันโดยส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ	3.75	0.62	มาก
2.	มีการกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่	3.83	0.83	มาก
3.	มีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกัน และยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.42	0.67	มาก
รวม		4.00	0.49	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่มในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.49$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกันและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ($\mu = 4.42$, $\sigma = 0.67$) มีการกระตุ้น ให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.83$) และมีการทำงานร่วมกันโดยส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ ($\mu = 3.75$, $\sigma = 0.62$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.62 - 0.83$) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศภายใน
โรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ

(N = 12)

ข้อที่	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ	μ	σ	ระดับ
1.	ครูมีการวางแผนการดำเนินงานระยะยาว ของตนเอง	3.75	0.75	มาก
2.	มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาทักษะความรู้ของตนเอง	3.91	0.79	มาก
3.	มีการส่งเสริมให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และการพัฒนาทางวิชาชีพ	3.58	0.79	มาก
4.	มีการสร้างขวัญกำลังใจให้ครูได้พัฒนาตนเอง	3.75	0.62	มาก
รวม		3.75	0.63	มาก

จากตารางที่ 6 การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.75$, $\sigma = 0.63$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ของตนเอง ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.79$) มีการสร้างขวัญกำลังใจให้ครูได้พัฒนาตนเอง ($\mu = 3.75$, $\sigma = 0.62$) ครูมีการวางแผนการดำเนินงานระยะยาวของตนเอง ($\mu = 3.75$, $\sigma = 0.75$) และมีการส่งเสริมให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและการพัฒนาทางวิชาชีพตนเอง ($\mu = 3.58$, $\sigma = 0.79$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.62 - 0.79$) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศภายใน
โรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร

(N = 12)

ข้อที่	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร	μ	σ	ระดับ
1.	มีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียน	3.50	0.67	มาก
2.	มีการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน	3.83	0.72	มาก
3.	มีการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง	3.91	0.79	มาก
4.	มีการกำหนดรูปแบบหรือขอบเขตของเนื้อหาหลักสูตรอย่างเหมาะสม	4.00	0.74	มาก
5.	มีการกำหนดครูผู้ติดตาม ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้	3.92	0.66	มาก
รวม		3.83	0.43	มาก

จากตารางที่ 7 การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.43$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีการกำหนดรูปแบบหรือขอบเขตของเนื้อหาหลักสูตรอย่างเหมาะสม ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.74$) มีการกำหนดครูผู้ติดตาม ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.66$) มีการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.79$) มีการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.72$) และมีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียน ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.67$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่ามีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.66 - 0.79$) แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 8 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการดำเนินงานนิเทศภายใน
โรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

(N = 12)

ข้อที่	การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน	μ	σ	ระดับ
1.	มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการใน ชั้นเรียน	3.83	0.83	มาก
2.	มีการสนับสนุนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการใน ชั้นเรียน	3.41	0.79	ปานกลาง
3.	มีการส่งเสริมให้ใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการ แก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการ สอน	3.50	0.52	มาก
4.	มีการส่งเสริมให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน	3.25	0.45	ปานกลาง
รวม		3.50	0.39	มาก

จากตารางที่ 8 การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.30$) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนืออยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ และระดับปานกลางจำนวน 2 ข้อ โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.83$) มีการส่งเสริมให้ใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.52$) การสนับสนุนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ($\mu = 3.41$, $\sigma = 0.79$) และระดับปานกลางการส่งเสริมให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน ($\mu = 3.25$, $\sigma = 0.45$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า มีการกระจายของข้อมูลน้อย ($\sigma = 0.45 - 0.83$) แสดงว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นตัวแปรที่ค่ามัธยฐานเลขคณิตน้อยที่สุด จึงนำมาทำการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบายและแนวการปฏิบัติที่ชัดเจน

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนควรมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ชัดเจน เช่น การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

1.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนควรมีการกำหนดแผนงาน โครงการ และระยะเวลาในการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จากนั้นแจ้งให้ครูผู้สอนภายในโรงเรียนทราบและลงมือปฏิบัติ

1.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้นิเทศได้รับการแต่งตั้งควรทำการติดตามและประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ กำหนดมาตรการการนิเทศภายในระดับชั้นหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดกิจกรรมนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยพิจารณาจากวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนควบคู่กับการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน เพื่อเป็นการพัฒนาตัวครูผู้สอนและผู้เรียนโดยมีผลการวิจัยรองรับ

2. การส่งเสริมให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.1 ผู้อำนวยการควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนและมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนและถูกต้อง พร้อมทั้งควรถ่ายทอดและส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนเห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจเช่นกัน

2.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนหรือครูประจำวิชาได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จากนั้นลงมือปฏิบัติตามกระบวนการที่ถูกต้องโดยมีการติดตามจากผู้อำนวยการโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางให้ถูกต้องครบถ้วน

3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงาน

3.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน รวมทั้งหาข้อสรุปเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข จนทำให้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เช่น เครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและเสนอแนะแนว

ทางแก้ไขปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอน แล้วจัดทำเป็นรูปแบบงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ
ในชั้นเรียน

3.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเพื่อประเมินผลการทำงานวิจัยเชิง
ปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นระยะ ในรูปแบบทั้งไม่เป็นทางการและเป็นทางการ โดยครูผู้สอนทุกคนมี
ส่วนร่วมในการประเมินผลงานทำให้ได้ทราบความก้าวหน้าของงาน ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นว่า
ผลงานบรรลุเป้าหมายและมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด

4. การส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

4.1 ผู้อำนวยการควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน
ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเกิดทักษะการใช้การวิจัยในการแสวงหาความรู้ เรียนรู้ทฤษฎี
แนวคิด หลักการและข้อค้นพบที่มีความหมายมีความเที่ยงตรง รู้จักวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนการ
แก้ปัญหาหรือการพัฒนา เก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม” ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อทราบ 1) การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน และ 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม โดยประชากรที่ศึกษาคือโรงเรียนในสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม จำนวน 12 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน/รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม” ผลปรากฏดังนี้

1. การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงามโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับความมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่ม ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการช่วยเหลือครูโดยตรง ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพและด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงาม ในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้ การกำหนดนโยบายและแนวการปฏิบัติที่ชัดเจน การส่งเสริมให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการทำงาน และการส่งเสริมการนำวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การอภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัย เรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขต ทัพหลวงแจงงาม ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจงงามโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจงงามอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดทุกแห่งดำเนินการนิเทศ ภายในโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ได้จัดทำคู่มือ การนิเทศภายใน ทำให้โรงเรียนมีแนวทางในการปฏิบัติ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศดำเนินการ จัดทำขั้นตอนการนิเทศและแผนการนิเทศภายในโรงเรียนทุกแห่ง มีการดำเนินงานนิเทศในระดับ เขตพื้นที่การศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 แต่งตั้งคณะ ศึกษานิเทศก์เข้าติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนมากขึ้นเพื่อเป็นการขับเคลื่อน นโยบายมาตรฐานการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ให้บรรลุตาม เป้าหมายของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โรงเรียนทุกแห่งจึงมีแผนการ ดำเนินงานนิเทศ รูปแบบการนิเทศ เอกสารการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนทำให้โรงเรียน สามารถดำเนินการจัดการนิเทศได้ถูกต้องตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบกับ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับการอบรมในด้านต่าง ๆ อยู่เป็นประจำจึงมีส่วนทำให้ผู้อำนวยการโรงเรียน มีความรู้ ความเข้าใจหลักการบริหาร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการบริหาร อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินงานนิเทศภายใน นับว่าเป็นงานที่ต้องปฏิบัติอย่าง เป็นระบบ เพราะการนิเทศภายในเป็นงานที่ต้องมีการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนที่จะ ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน โดยผู้อำนวยการ โรงเรียนต้องจัดดำเนินการเพื่อให้ความช่วยเหลือครู โดยมีการสังเกตการจัดการเรียนการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงานใน หน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขวัญและกำลังใจดีมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อดำเนินการดังกล่าวจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขต ทัพหลวงแจงงามทุกแห่งมีการดำเนินการ PLC หรือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการร่วมมือ ร่วมใจกันของครูและผู้บริหารในระดับสายชั้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างหลักสูตร ระหว่างโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน วางแผนการสอน การปรับปรุงหลักสูตร การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมรวมถึงการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ผู้อำนวยการ โรงเรียนจึงมีความสำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ และสร้างความตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญในการ

ดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณภา มหาวิธา เรื่องกระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียน พบว่ากระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพรกัญญ์ บัวครอง เรื่องการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการเรียนร่วม พบว่าการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำการจัดเรียนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียน พบว่า การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์รัตน์ วีระสุนทร ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า สภาพการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิตโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เอเลน (Allen) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการและการนิเทศของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล : ความจำเป็นในการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพ พบว่าการจัดการและการนิเทศของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องเน้นการพัฒนาความสามารถในการจัดเรียนการสอนของครูและความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและการพัฒนาทางการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่าการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแจรงงามอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่มมีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการพัฒนาให้ครูมีทักษะการทำงานกลุ่ม เข้าใจบทบาทของตน รวมทั้งบทบาทในการช่วยรักษาความเป็นทีมงานให้มั่นคง เช่น การประนีประนอม การอำนวยความสะดวก การให้กำลังใจ เป็นต้น มีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามโครงสร้างการบริหาร ครูในโรงเรียนมีความรู้และประสบการณ์ มีวิธีการทำงานกลุ่มโดยยึดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม มีความเข้าใจบทบาทของสมาชิก มีการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม มีผู้นำ ผู้ตาม มีฝ่ายสนับสนุน มีการวางแผนร่วมกัน มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีการประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ในรูปแบบทั้งไม่เป็นทางการและเป็นทางการ โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ทำให้สมาชิกได้ทราบความก้าวหน้าของงาน ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งพัฒนากระบวนการทำงาน หรือการปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน ซึ่งในที่สุดสมาชิกจะได้ทราบว่าผลงานบรรลุเป้าหมาย และมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับกลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) กลุ่มที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความกลมเกลียวสามัคคีในกลุ่มคือกลุ่มที่มีผู้นำที่ดีสามารถทำให้กลุ่มดำเนินการได้ดีและทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวว่า โครงสร้างการบริหารงานภายในโรงเรียนปัจจุบันเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ ให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เป็นการ

แสดงให้เห็นว่าครูและผู้บริหารมีความตระหนักว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ การที่จะสร้างหรือพัฒนากลุ่ม โดยการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะให้กับสมาชิกจะต้องตั้งวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่ม ทั้งในลักษณะของบุคคลและของกลุ่ม ทุกคนในกลุ่มต้องมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาของกลุ่ม การมีการทำงานกลุ่มส่งผลให้โรงเรียนมีการทำงานร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาหลักสูตร พบว่า ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และจัดการประชุม อบรม ติดตามและประเมินหลักสูตรมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยครูทุกคนเป็นคณะกรรมการในการจัดทำหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่สอน นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประเมินหลักสูตรและ ทบทวน เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ ความต้องการของผู้เรียนและสังคม การจัดทำหลักสูตรโดยบุคลากรทุกคนของโรงเรียนเอง ซึ่งรู้ถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้านการเรียนการสอน นอกจากนี้เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) จึงมีการจัดอบรมและให้คำปรึกษาแก่ครูเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร กำกับ ติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ รวมถึงจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสม มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่มีการแต่งตั้งกรรมการดำเนินการที่ชัดเจน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานและเป็นการช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนส่วนใหญ่เล็งเห็นความสำคัญในการนิเทศภายในซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ครูจึงควรได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ด้วยการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน การทำงานร่วมกันแบบกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีโครงการและกิจกรรมที่บ่งบอกว่าครูได้รับความช่วยเหลือโดยตรง ได้แก่ โครงการนิเทศภายใน โครงการพัฒนาบุคลากร กิจกรรมนิเทศแบบกัลยาณมิตร ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจหลักการและเทคนิคการสอนในวิชาที่สอนให้กับครู ด้วยการจัดอบรม สัมมนา และพาครูไปศึกษาดูงาน แล้วนำเทคนิคการสอนตรงกับวิชาที่สอน ทั้งจัดภายในหน่วยงานภายนอกโรงเรียน อีกทั้งยังส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ วิธีการและเทคนิคการสอน เพื่อพัฒนาวิชาชีพเสมอและได้รับการส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู มีบุคลิกภาพดี มีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้รู้จักการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย โดยทางโรงเรียนได้มีการดำเนินโครงการที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพ ดังนี้ โครงการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากร โครงการผลิตสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งกลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ได้เสนอแนวความคิดในการจัดกิจกรรมพัฒนาครูในการพัฒนาทางวิชาชีพเพื่อปรับปรุงการสอนของครูให้ส่งผลไปสู่ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู มีบุคลิกภาพดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ด้วยการจัด

อบรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับวิชาชีพโดยการสอดแทรกข้อคิดเพื่อให้ครุมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ เกสร เรื่องการดำเนินการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่าการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของรชนี ลภรัตน์ทอง เรื่องการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน พบว่าได้มีการดำเนินการกิจกรรมการนิเทศ โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ กำหนดแผนการเยี่ยมและนิเทศชั้นเรียน ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และมีการให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา แยมจำเมือง เรื่องกระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่ากระบวนการนิเทศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนครูในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือได้รับการส่งเสริมให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ด้วยการจัดอบรมและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนจากเพื่อนครูและผู้บริหารและส่งเสริมให้ครูสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้เห็นความสำคัญความจำเป็นของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนด้วยการเผยแพร่ผลงานวิจัยของครูไปยังโรงเรียนต่าง ๆ แต่การดำเนินการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนยังไม่ถูกให้ความสำคัญเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูยังมีความเข้าใจความหมายของการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนคลาดเคลื่อนไป เพราะการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่ได้นั้นจะต้องมาจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนหรือเป็นการนำวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ ที่นำมาทดลองใช้ในห้องเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่าครูในโรงเรียนส่วนใหญ่นำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีการจำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนภาคเรียนละ 1 เรื่องและครูได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ด้วยการจัดอบรมและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จากเพื่อนครูและผู้อำนวยการโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันมีการส่งเสริมให้มีการทำวิจัยควบคู่กับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูจึงต้องมีความรู้ในเรื่องเทคนิคการทำวิจัยและมีความสามารถนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นผู้อำนวยการโรงเรียนจึงต้องส่งเสริมและสนับสนุนทั้งด้านความรู้ เครื่องมือ และวิธีการดำเนินการ และควรส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูที่สอนวิชาเดียวกัน

ทั้งในและนอกโรงเรียน ส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอนจริงแสดงให้เห็นว่า ครูตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนแต่ในทางปฏิบัตินั้นยังไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับกลิคแมน กอร์ดอนและรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon) ได้กล่าวว่า ครูต้องได้รับโอกาสในการแลกเปลี่ยนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในกลุ่มโรงเรียน หรือแม้แต่แลกเปลี่ยนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนกับครูจากโรงเรียนอื่น การแลกเปลี่ยนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนให้การรับรู้แก่ครู-นักวิจัย เป็นเหมือนรากฐานสำหรับการสนทนาสะท้อนกลับในกลุ่มครูและทำให้ครูได้แนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาการสอนของพวกเขาในชั้นเรียนและในโรงเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วอลแลค วิลโคซอนและแซทเชอร์ (Wallace, Wilcoxon and Satcher) ได้ศึกษาถึงผลดีและผลเสียจากประสบการณ์ของการนิเทศและผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศ พบว่าการนิเทศก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพและผู้เข้าร่วมการนิเทศต่างเห็นว่าการนิเทศเป็นวิธีที่ยอดเยี่ยมในแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน และงานวิจัยของเฟอร์นันโดและเฮร์ลีย์ (Fernando and Herlihy) ได้ทำการศึกษาและสำรวจวิธีการของผู้ที่ให้การนิเทศหลายคน พบว่าการนิเทศเป็นการช่วยพัฒนาความสัมพันธ์และความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้รับการนิเทศ ต้องคำนึงถึงบทบาทในการสร้างความตระหนัก ความเป็นกลางในการนิเทศ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับการนิเทศและเปิดโอกาสให้กับผู้นิเทศด้วย นอกจากนี้ดู อคินลอยและโอลายี (Adu, Akinloye, and Olaoye) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของปัญหาและวิธีการต่าง ๆ ในการนิเทศภายในและภายนอกโรงเรียน กล่าวว่าเป็นการดำเนินงานนิเทศเป็นกิจกรรมสำคัญในการบริหารการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้นควรมีการดำเนินงานนิเทศจากทั้งภายในหรือภายนอกหน่วยงานเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแต่ละโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวง แฉงงาม” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตทัพหลวงแฉงงามในด้านที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนควรมีการกำหนดและแผนการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาและการแก้ปัญหาการเรียนการสอนที่ชัดเจน โดยกำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติการดำเนินงาน และกำหนดระยะเวลาในการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน มีการประชุมครูเพื่อชี้แจงให้ครูทราบแนวนโยบาย วัตถุประสงค์ ความสำคัญของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติในชั้นเรียนและกระตุ้นให้ครูผู้สอนใช้การวิจัยเป็นฐานของการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน นอกจากนี้ควรทำการติดตามและประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาจากวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนควบคู่กับการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน เพื่อเป็นการพัฒนาตัวครูผู้สอนและผู้เรียนโดยมีผลการวิจัยรับรอง

2. ผู้อำนวยการโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการขยายผลและเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาหรือเข้าร่วมเวทีวิชาการที่ส่งเสริมงานวิจัย นอกจากนี้ครูผู้สอนควรเห็นคุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยว่า การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนนั้นเกิดประโยชน์กับผู้เรียนสามารถนำผลของการวิจัยมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในระดับสูงต่อไป และยังเกิดประโยชน์กับตัวครูผู้สอนให้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งและส่งเสริมครุภัณฑ์สู่การเป็นครูมืออาชีพ

3. ผู้อำนวยการโรงเรียนควรส่งเสริมทักษะทางด้าน การเขียนเชิงวิชาการให้กับครูและการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จัดให้มีการจัดทำแผนงานโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน และส่งเสริมการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการให้ครูนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและควรนำเทคนิคการนิเทศด้านการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การออก แบบวิธีการทำงาน และนำเทคนิคสำคัญที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน เช่น เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก เทคนิคการนิเทศสอนงาน (coaching) กระบวนการ P-D-C-A เทคนิค SWOT เป็นต้น รวมถึงจะต้องมีการประสานงาน การอำนวยความสะดวก ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานได้ราบรื่นบรรลุเป้าหมายในเวลาที่กำหนดไว้และได้ผลงานที่มีคุณภาพ นอกจากนี้โรงเรียนควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาครูผู้สอนด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อให้ครูได้มีผลงานทางวิชาการเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้ใช้ความรู้ความสามารถพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

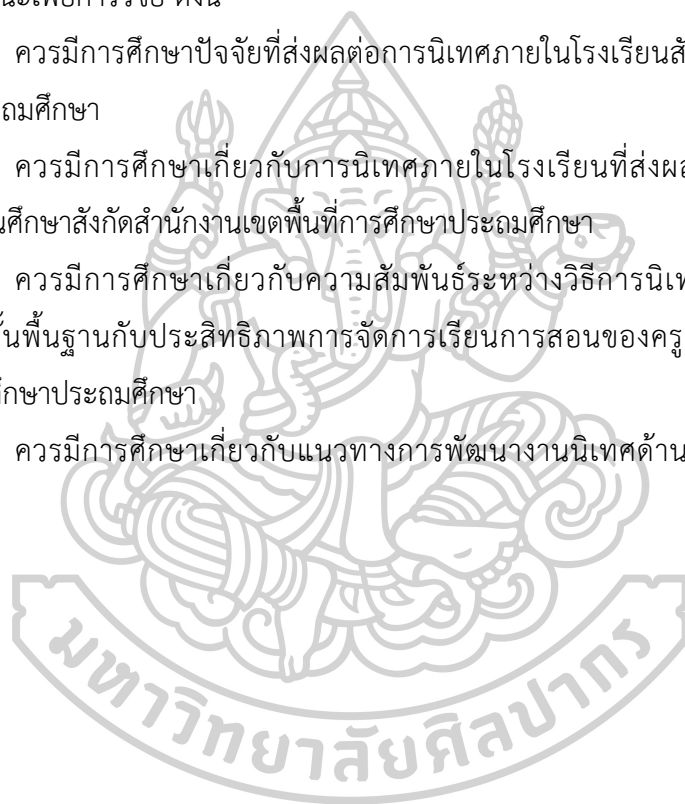
4. ผู้อำนวยการโรงเรียนควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานนิเทศมาในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยมีการวางแผนและกำหนดนโยบายในการจัดประชุม จัดอบรม เพิ่มพูนความรู้และทักษะในการนิเทศและความรู้ทางวิชาการให้ครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตรงกัน ควรมีการจัดอบรมให้ครูมีความรู้ในวิธีการจัดการเรียนการสอนและด้านเทคนิคการสอนที่ตรงต่อความต้องการของครู เพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ อบรมกับผู้

จะต้องทำหน้าที่นี้เทศ เพื่อติดตามผลการนิเทศและให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยจัดการประชุม อบรม ติดตามและประเมินหลักสูตร ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแก่ครู และจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตพหหลวงแจงงาม เผยแพร่ออกไปและเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการผู้สนใจทั่วไป จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานนิเทศด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

รายการอ้างอิง

- Agih A. Allen. "Effective School Management and Supervision: Imperative for Quality Education Service Delivery." **An International Multidisciplinary Journal** 9, 3 (July 2015).
- Best, John W. **Research in Education**. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hall, 1977.
- Cronbach, Lee J. **Essentials of Psychological Tests**. New York: Row Publish, 1974.
- Emmanuel O. Adu, Gbadegesin M. Akinloye, and Olabisi F. Olaoye. "Internal and External School Supervision: Issues, Challenges and Wayforward." **International Journal of Educational Sciences** 7, 2 (2014).
- Fernando, Delini M. and Barbara R. Herlihy. "Supervision of Group Work: Infusing the Spirit of Social Justice." **Journal for Specialists in Group Work** 35, 3 (September 2010).
- Glickman, Carl D., Stephen P. Gordon, and Jovita M. Ross-Gordon. **Supervision and Instructional Leadership: A Developmental approach**. 7th ed. Boston: Allyn & Bacon, 2007.
- Good, Carter V. **Dictionary of Education**. New York: McGraw – Hill, 1973.
- Hersey, P. K., and Kenneth H. Blanchard. **Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources**. 6th ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1993.
- Likert, Rensis. "The Method of Constucting and Attitude Scale," **Readings in Attitude Theory and Measurement**, ed. Martin Fishbein, New York: John Wiley & Sons, 1967.
- Lunenburg, Fred C., and Allan C. Ornstein. **Educational administration: Concepts and practices**. 6th ed. Belmont, CA: Wadworth/Cengage Learning, 2012.
- Mark, James R., Emery Stoops, and Joyce King Stoops. **Handbook of Educational Supervision: A Guide for the practitioner**. Boston: Ally and Bacon: Inc., 1973.
- Senge, Peter M. **The Fifth Discipline Field book: Strategies and Tools for Building a Learning Organization**. New York: McGraw – Hill, 1994.
- Sergiovanni, Thomas J., and Robert J. Starratt. **Supervision: Human Perspective**. 6th ed. New York: McGraw – Hill, 1998.

Wallace, Melanie J. Drake, Allen S. Wilcoxon, and Jamie Satcher. "Productive and Nonproductive Counselor Supervision : Bestand Worst Experiences of Supervisees." *Journal of Alabama Counseling Association* 35, 2 (Spring 2010).

Zachariah Wanzare. "Instructional Supervision in Public Secondary Schools in Kenya." *Educational Management Administration & Leadership Journal* 40, 2 (March 2012).

กรองทอง จิตรเดชากุล. **คู่มือการนิเทศภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: ชารายอักษร, 2550.

กระทรวงศึกษาธิการ. **ชุดฝึกอบรมการปรับกระบวนการทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

_____. **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2552.

_____. **แผนการพัฒนาศึกษาของกระทรวงฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2554.

จันทร์ธานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊คพอยท์ จำกัด, 2545.

จิรัชญา พัดศรีเรือง. "ตัวบ่งชี้สากลของการนิเทศโรงเรียน." **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร** 3, 1 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2555): 41.

ชุติมา แยมจำเมือง. "กระบวนการนิเทศที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร." **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 2554.

ณรงค์ชัย ศรีศศลักษณ์. "การนิเทศในโรงเรียนกลุ่มบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2." **ค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 2553.

ธีระศักดิ์ เลื่อยไธสง. "การนิเทศภายในโรงเรียน." **สาสน์นิเทศการศึกษา** 4, 1 (2550).

ปนัดดา ศรีพัฒนกุล. "การศึกษาบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด." **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี**, 2554.

ปรียาพร วงศ์นุตรโรจน์. **การนิเทศการสอน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, 2548.

ปาตีเมาะ อีแด. "กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กตามทัศนะของครูวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดปัตตานี." **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**, 2552.

พรรณภา มหาวิชา. “กระบวนการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมลสังกัด กรุงเทพมหานคร.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.

พรรณมาศ พรหมพิลา. “ปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอนในโรงเรียน สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น.” วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร 1, 2 (มกราคม – มิถุนายน 2554): 28.

พะยอม แก้วกำเนิด. **การนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา, ม.ป.ป.

พัชรินทร์ ช่วยศิริ. “การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนวัดประดู่ฉิมพลี.” สารนิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ, 2554.

รัชณี ลากรัตนทอง. “การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านวางฝาง.” การค้นคว้าแบบอิสระปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น, 2546.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สงขลา: ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550.

วัชรรา เล่าเรียนดี. **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ**. นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิต ตำราและเอกสารการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2548.

สังต์ อุทรานันท์. **การนิเทศการศึกษา : หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มิตร สยาม, 2530.

สดใส ศรีสวัสดิ์. **การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. เข้าถึง เมื่อ 5 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.book.cmru.ac.th>.

สมพงษ์ เกสร. “การดำเนินการนิเทศภายในตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศา สตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2552.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัด การศึกษา. **แผนการนิเทศ ติดตามเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เอกสารลำดับที่ 8/2560**. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3, 2560.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา. รายงานผลการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เอกสารลำดับที่ 18/2559. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2559.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. **ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3, 2554.**
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2541.
- _____. **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่, 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **การนิเทศการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2551.
- _____. **การเรียนรู้บูรณาการ : ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป.** กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์, 2547.
- _____. **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2559.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). **บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ผลสะท้อนจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก พ.ศ. 2544-2548.** กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา, 2549.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. “การนิเทศภายในหัวใจปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน.” **วารสารวิชาการ 7, 2 (2549).**
- สุรียมาศ สุขกลี. “รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน.” **ดุชนิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.**
- โสภณ ทองจิตร. “การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในของผู้นิเทศในสถานศึกษาในเครือข่ายบางกุ่ม จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” **วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2553.**
- อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล. **การรายงานผลการจัดการศึกษา.** เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://panchalee.wordpress.com/2009/07/29/reporting/>.
- อัมพรกัญญ์ บัวครอง. “การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.” **การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.**

อารมณฺ์ ฉนวนจิตร. การนิเทศการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
และรายชื่อสถานศึกษา

ที่ ศธ 6812.2/84

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

26 มกราคม 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ

ด้วย นางสาววิชุดา เขียวชะอุ่ม นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสทวิทยาเขตที่พหลวงแจรงาม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูล จากท่าน หรือรักษาการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน เพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระ ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดกรุณาแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

**รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นประชากรที่ศึกษา
สังกัดสภามหาวิทยาลัยศิลปากร**

ที่	สถานศึกษา	ที่อยู่		
1	โรงเรียนบ้านทัพหลวง	ต.ทัพหลวง	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
2	โรงเรียนบ้านแจงงาม	ต.แจงงาม	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
3	โรงเรียนบ้านหนองกระถิน	ต.ทัพหลวง	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
4	โรงเรียนบ้านสระเตย	ต.แจงงาม	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
5	โรงเรียนบ้านทุ่งหนองแก้ว	ต.ทัพหลวง	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
6	โรงเรียนบ้านทัพตาแทน	ต.ทัพหลวง	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
7	โรงเรียนบ้านหนองห้าง	ต.หนองขาม	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
8	โรงเรียนบ้านหนองขาม	ต.หนองขาม	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
9	โรงเรียนบ้านหนองแหน	ต.หนองขาม	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
10	โรงเรียนบ้านดงเชือก	ต.แจงงาม	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
11	โรงเรียนบ้านราษฎร์บำรุง	ต.หนองขาม	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี
12	โรงเรียนบ้านโคกพระ	ต.แจงงาม	อ.หนองหญ้าไซ	จ.สุพรรณบุรี

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม
และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง
การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงาม

คำอธิบายในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่อง “การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตทัพหลวงแฉงงาม” ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่านมีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้ จึงขอความกรุณาโปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ได้แก่

2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน

2.2 ครูผู้สอน จำนวน 1 คน

3. แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขต

ทัพหลวงแฉงงาม

ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ สำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาววิชชดา เขียวชะอุม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในหน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2	อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 30-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ขึ้นไป
3	วุฒิทางการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
4	ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ☐ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ☐ ครูผู้สอน
5	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 5 – 15 ปี ☐ 16 – 25 ปี ☐ 26 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ให้ท่าน ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริงที่ท่านเห็นสมควร ในทุกข้อคำถาม ซึ่งแต่ละช่องมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
การช่วยเหลือครูโดยตรง						
1	มีการส่งเสริมและช่วยเหลือครูในการพัฒนาตนเอง					
2	มีการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครู					
3	มีการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน					
4	มีการอภิปรายเพื่อเป็นแนวทางให้ครูปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ความสัมพันธ์อันดี					
การพัฒนาการทำงานกลุ่ม						
5	มีการทำงานร่วมกันโดยส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ					
6	มีการกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่					
7	มีการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกัน และยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน					
การพัฒนาทางวิชาชีพ						
8	ครูมีการวางแผนการดำเนินงานระยะยาวของตนเอง					

การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
9	มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ของตนเอง					
10	มีการส่งเสริมให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและการพัฒนาทางวิชาชีพ					
11	มีการสร้างขวัญกำลังใจให้ครูได้พัฒนาตนเอง					
การพัฒนาหลักสูตร						
12	มีการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียน					
13	มีการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน					
14	มีการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรอย่างเป็นลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง					
15	มีการกำหนดรูปแบบหรือขอบเขตของเนื้อหาหลักสูตรอย่างเหมาะสม					
16	มีการกำหนดครูผู้ติดตาม ประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้					
การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน						
17	มีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน					
18	มีการสนับสนุนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน					
19	มีการส่งเสริมให้ใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
20	มีการส่งเสริมให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน					

หมายเหตุ : ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
ข้อคำถามที่ใช้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ชื่อ _____

ตำแหน่ง _____

โรงเรียน _____ วันที่ _____

เวลา _____

1. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสภวิทยุเขตที่พหุลวงแจรงงาม ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นอย่างไร

ขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาววิชชุดา เขียวชะอุ่ม
วัน เดือน ปี เกิด	29 สิงหาคม 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน ศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	226 หมู่ 6 ตำบลสามโก้ อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง 14160

